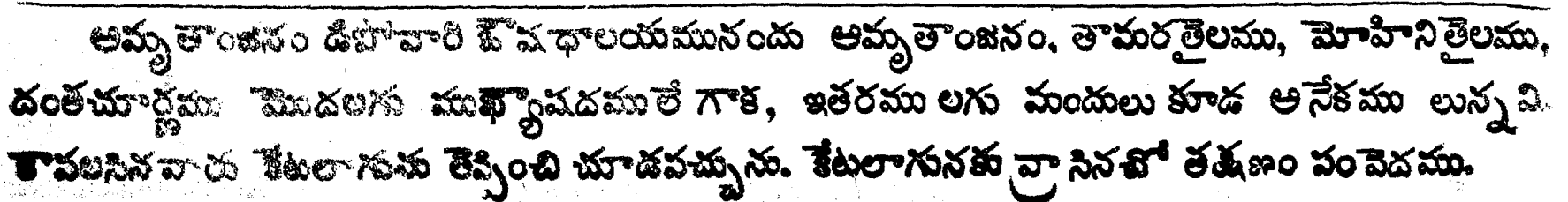

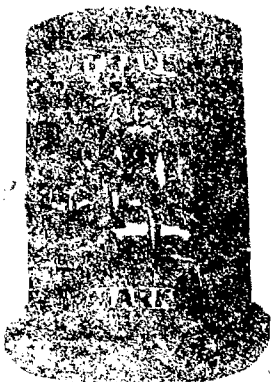
సంచీక గరిగ

(579)

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బా

(1979)

1000 మాసాల బహుమాన మియ్యబడును.

మీరు బలహీనులుగా నున్నారా? అయితే డి. మన్నాలాల్ గారికి కయారు
చేయబడిన లోక ప్రసిద్ధమైన 'సాలామిసిరి మురబ్బా'ను సేవించండి. దీనిని సేవించిన
యెడల భాతువుత్వ, రక్తపుష్టి, విశేష బలము, ఆకలియెక్కువ మొదలైనవి కలు
గును. స్వచ్ఛమైనదిగా, భాతువు మూత్రముతో కలిసిపోవుట, నీరుమరగు, బహు
మూత్రవ్యాధి మొదలగునవి మానును. దీనివలన మంచిగుణము పొందిన ఆశేఖలు
రంగోల్, పినాంగ్, సింగపూర్, సిలోన్, ఆఫ్రికా, కలకత్తా, బొంబాయి, మద
రాస్ ఈ ప్రాంతములనుండి బహుమానవత్రికలు విశేషముగా వచ్చియున్నాయి.
కావలసినవారు అర్హతాప్రాప్తులగు బంధినవో, బహుమానవత్రికల కాపి వంశుడు
మా, ఇది అబద్ధ మని రుజువుపరచువారికి పై కనుకలవియుండు బహుమానము
ఇయ్యబడును. అట్లు నిరాకరించినవో కోర్టుముందుగా పొందవచ్చును. పార్కులు
ను కోననపుడు 'డి' మన్నాలాల్ అనియుండుట చూచి తీసికొనవలెను.

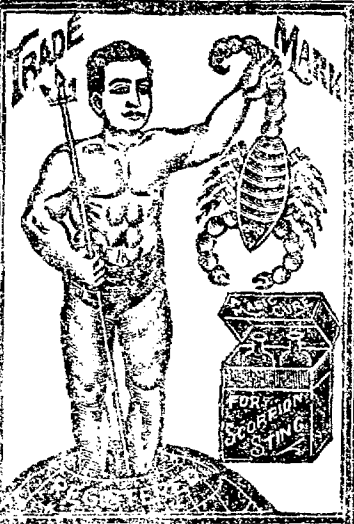
అనుమానవత్రిక పార్కులలోనుండ కంకబడును.

విజయవాడ కావలసియున్నది.

15 తులాల డబ్బి నెల రూ. 2-0-0.

తపాల భర్తీలు 1-కి 0-8-0, 2-కి 0-12-0.

డి. మన్నాలాల్, డిల్లీవెడ్డులు, సాలామిసిరి మురబ్బా డిపో, బెంగళూరు సిటీ.
D. Mannalal, Salamisri Depot, Bangalore City.

(586)

నర్వపుష్పిక విష నంజీవిని

(రిజిస్టర్)

గుణము లేదని రుజువు చేయువారలకు రూ. 100 ఇవ్వాలి.

కెప్టెన్ యెమ్మచాడ - వికారి నగుదుడు, గుణము లేనివోరు - గొనుడి నెలను
చింతించుటకు మందు-వికారి క్క యెమ్మచాడ, గుణము మాట తెన్ను-దినములన్న
నిజక పాములు కెట్లు తక్కులు - వివిధమున దీనినక
కలగక లోతులకు మందు తెట్టుట - గాంతు లెంతయు సొంతము
భరిభరి మన మెప్పుడైనను - బర్హమైన మహావధం
నెలను గంటిమె యెట్టి వంచును - బూని ప్రార్థన సేయక.

ఇది ప్రతిమటుంబమునం దుండవలసిన ముఖ్యమగును. అంగ, యూరూసి,
రీతియైదులతో పొగడ్తగాంచబడి యున్నది. ఎన్నిదినము అందినను మందు
నెలను మానుదు. తేజనకు మూత్రమేగాక ఎలక, బుక్క, పాము, జిడ్డి మొద
లగు విషజంతువుల కాటులకు మహాయోగింపవచ్చును. ఒకసారి తీసికొనుడు.

నెల ప్యాకెట్ 1-కి 0-8-0. పోస్టేజీ 0-3-0; ఒకసారి

2 ప్యాకెట్లు తెప్పించుకొనువారికి పోస్టేజీ ఇవ్వాలి. 1 డబ్బా ప్యాకెట్లు నెల 5-0-0 పోస్టేజీ లేదు.

చిరునామా:—ధనలక్ష్మి కంపెనీ, వెంకటేశమేస్త్రి వీధి, మదరాసు. ఈ.

కేశవకాంత్ తలనూనె (వైట్ ఆయిల్ ఇందులో కలుపుటలేదు.)

ప్రకృతము మార్కెట్టులోయుండు వాటి కన్నీటికంటెను చాకయినది. మంచి వాసనగలది.
(దీనియొక్క గుణాలిశేషములకు మెచ్చి గాల్గియోరే ప్రదర్శనములో ఒక యోగ్య
తావలెమును మైసూరు ప్రదర్శనములో ఒక ప్రాంతావతరమును కమిటీదార్లు ఇచ్చి
యొన్నారు.) కేశవకాంత్ తలనూనె ప్రత్యేకముగా (శ్రేష్ఠమైన చెట్లకాయల నూనెతోను
పరిమళమైన పువ్వులను నుండియు కయారు చేయబడినది. ఇది అన్ని తెగల జనులకును తగి
నది. తలనెయిదుక లూడిపోవుటను నిరోధి మొదలగు మృదువుగాను నల్లగాను పెరుగునట్లు
చేయును. ఇకన్నియు గాక కేశవ కాంత్ తలనూనె బహుసంపదము తలనూనె అన్నిటి
కంటెను మిక్కిలి చతురయైనది. మతియు బీదలకు భాగ్యవంతులకు తగినది.

కేశవకాంత్ తలనూనెలో మెదడునకు చెడువు చేయునట్టి వైట్ ఆయిల్
కలిపినదని రుజువుచేయువారికి రూ. 1000 లు ఇవ్వాలిగా నియ్యబడును. ఒకసారి తెప్పించి
యొనిన మీకే తెలియును. ప్యాకింగు పోస్టు భర్తీలు కలసి 1 బుడ్డి నెల రూ. 0-15-0.
ముఖ్యమనింపు:— కేశవకాంత్ తలనూనె బుడ్డన్నీటితోను బహుమతి టిక్కెట్లుండును.

The Keshav Perfumery Works,

Proprietors:—Dwarkanadas Jagamohandas & Co.,

Sole Agents:—Muljibhoy Harishchandrarao & Co.,

147, Abdul Rahiman Street, Bombay. No. 3.

Sub-Agents For Madras Presidency & the Island of Ceylon

The Indo-British Trading Corporation No. 65 Appollo Street, Fort, Bombay.

మిక్కిలి పుష్టతమగు యెండియా కేశవనందు మెదడునకు చలువగలగుట
మన మాంధ్యము వలయుటకును భావకక్తి పూర్ణులగుటకు తలనెయిదుకల పరిమళ
మగ నిగనిగలాడుచుండుటకును ప్రతిస్త్రియును ప్రితిపురుషుడును ముఖ్యముగా

కామినియా ఆయిలు (రిజిస్టర్)

తలనెయిదుకలకు సూరస పొందవచ్చును కలిగించి వానిని పొగుగా పెంచుటకు
తగిన కట్ట తలనూనెయందు కలవు. చుండును పోగొట్టును. కొరతములకు తట్టు
వంటి మెత్తనము నిచ్చును. మెదడునకు చాలవల్లనమును కలిగించును. తని మెద
గుటవలన కండ్లకు కలుగు మౌనస్యమును పోగొట్టి సూరస కాంతిని కలిగించును.

కామినియా ఆయిలు తలనూనె అన్నిటిలోను శ్రేష్ఠమైనది. స్త్రీలకును పురుషు
లకును మెత్తమండికి మహోపకారము సేవించినది.

కేసు దీని మెదయోగింపవలెను.

తల ఒకబుడ్డి 1-0-0 ని. పి. ప్యాక్ 0-5-0 అవ్వాలి.

మామబుడ్డు 2-10-0 ని. పి. ప్యాక్ 0-12-0 అవ్వాలి.

పోస్ట్ టెక్స్టు:

ఇంగ్లీషుండియను ప్రగ్ అందు తెలికలు కంపెనీ,

D 126 W 126)

155, బహుమనీడు, బొంబాయి.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి

(547)

నెక్యూరటీ కేసు

(1437)

స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-కి రూ. 0-14-0.

పండిత మదన మోహన మాధవ్య

గారి జీవితము, పంజాబు అల్లరి

ప్రతి 1-కి రూ. 0-8-0.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,

292, ఎస్.ఎస్.రోడ్, చెన్నైపురి. ఈ.

కంటి అ. దెబ్బ:—వావిళ్ల, మదరాస్.

649

నమ్మకము

1842

బంగారు, వెండి, రత్నముల

నగలును, ఇతర వస్తువులును

కాపాడు యిచ్చిన పుణ్యకొని వైకము ఇవ్వబడును.

ఉమిడి-రామయ్య శెట్టి,

గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

25, వై.నా.బ.బ.రోడ్డు, మదరాసు.

నగలు నాణ్యముగాను, పూచీపోతన సరియైన భర
అయి కయారులోకి పుర్రయించుట వందలమడు. తయారు
దన లేనివాటిని అతిశ్రద్ధాగా అర్హమైనవలె కయారు
చేసి ఇవ్వబడును. ఒకసారి అర్హమయ్యి నగలు కయారు
లేనివోపాక వలన మా నమ్మకం తెలిసిపోవచ్చును.

రతిరాజవీర్యవృద్ధిచూరము

వేడియైన కేహతత్వముగలవారికి యిది మెట్టనే మెట్ట
కాంతిని చలువను కలుగ చేయును. రక్తమును శుభ్రముచే నర
ములకు వల్లుకొనును. కేహమునకు బలమును కాంతియు
నిచ్చును. స్త్రీ పురుషులకు అత్యుత్కృష్టము అగు బహు
తాపమును కలిగించి కాంతత్యసౌఖ్యము నుమహాద్వి బహు
సందమానండును వరమసాంప్రదించి యిదియే. ఈ రాక్షస
మును సేవించిన పృథ్వికానశంకి, విక్కిరియమును, వీర్య
వృద్ధిని, యావనమును, గుంభాపూర్తిని, ఆయుర్యుక్తిని
కలిగించుటయేగాక పుంసత్వమును పొచ్చించును. డబ్బి 1-కి
రూ. 2 లు. పి. పి. భర్తీ అ. 4 లు. (ది. 2283 కా. 714)

పి. ఆర్. జనార్దనం నాదముడు, ఒంగోలు, గుంటూరు జిల్లా.

India Equitable Insurance Company.

ఇండియా ఈక్విటబుల్

ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ,

పట్టాదారులకు హామీ లాభ

ములను పంచివెట్టు

భీమా కంపెనీ.

అంధదేశమున ఏడుంట్లు కావలెను.

డాక్టరు ఆచంట - లక్ష్మీవతి,

2112-682] రి.సి. యెమ్.డి.సి.యం.

మేనేజరు డైరెక్టరు, మదరాసు (ప్రాంత),

185, మాంటిగోడ్, మదరాసు.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

ఈ అపూర్వ గ్రంథములో ఇచ్చిన గారడీ, యోగవృత్తి,
హస్తానుశాసన, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంత్రకాండము,
భూతవృత్తి, యంత్రములు, అమెరికావారి చిట్టచేత నశు
మును విశిష్ట విశేషవివరము గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుడి
మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, శేవముతో
నూరమునుగుట, కరీరములేన తలకాయాచేత మామలాడించుట,
భూమిపై నగలుమెత్తిన గాఢిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా
నిల్పుట మొదలగు విశిష్టములు అనేకములన్నవి. ఈ గ్రంథ
మును చదివిన అత్యుత్కృష్టముగా మేడక్ చేయగలరి గాల్గరంటి
యెమ్మచాడు. డి.డి. 4-0-0 రూ.లు. (2118)

పి. ఆర్. జనార్దనం నాదముడు, ఒంగోలు, గుంటూరు జిల్లా.

ప్రచురణ నెం. 291.

తండ్రి విలాసము:- ఆలస్యము

స్థాపితము—1860-వ సం॥

ధనమల్ చెల్లారాం సిల్క్-హౌస్

టోకుగాను చిల్లరగాను జపాను, చీనా, ఇండియా, ఇంగ్లండు మొదలగు దేశముల పట్టుతో తయారుచేయబడిన చీరలు, రవికెలు, జాకెట్లు మొదలగునవియు, పురుషులకు కావలసిన పట్టువస్త్రములు, నిజారు, కోటుకు కావలసిన పట్టు జవిలి దినుసులు, ఇంగ్లీషువూలక, నూలు జవిలి దినుసులు మొదలగు వాటితో వ్యాపారము చేయుచున్నారు.

నెం. 46, రత్నబజారు రోడ్డు, జూబ్బితాను, మదరాసు.

Williams'

లగ్జరీ షేవింగ్ క్రీమ్.

విరుదైన చర్మముగలవారుగాని, మృదువైన చర్మము గలవారు గాని షేరము చేసుకొనునపుడీ విలియంసారి లగ్జరీ షేవింగ్ క్రీమ్ వాడిన మంటయుండదు.

విలియంసారి క్రీము షేరము పూర్తి యశువంతవరకు కావలసినంత నురుగును కలుగజేయును. అందువలన చివరకు చర్మము మొకమల్వలె నునుపుగా నుండును. ఇంపైన సువాసన చేర్చబడినది. ముఖమునకు మంచి క్రొత్తవాసన నిచ్చును.

అన్ని మందులమార్పులలోను, బజారులలోను క్రయమునకు దొరకును.

జె. బి. విలియంసూకో, గ్లాస్టన్బరీ, కాన్, యునైటెడ్ కింగ్డమ్, ఆమెరికా. ఏజెంట్లు:—మల్లర్, ఫిప్పస్, (ఇండియా) లిమిటెడ్, కలకత్తా, బొంబాయి, మదరాసు, కరాచి, రంగూన్.

J. B. Williams Co., Glastonbury, Conn, U.S.A.

Agents: Muller and Phipps (India) Ltd,

Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon.

అంతయు పొడిగాక పాల ఆహారమై యున్నది.

No Matter How Good An Infant Food May Be,
There's Danger If You Must Add Milk
WITH
Nestlé's Food
You Simply Add Water And Boil

నీళ్లతోకలిపి వచ్చుచేయుము.

వర్తమానమునందు యిక్కడ నయోధుడేయబడిన వారికి వ్రాసిన సుచితముగా నంపుచును.

NESTLÉ FOOD CO
P. O. 306
CALCUTTA.

అలిజరైన్ రెడ్ వేస్టు

and
సిన్తెటిక్ ఇన్డిగో వేస్టు

జర్మనీలో మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందిన మీస్టర్ లూసియస్ అండు ప్రసింగు కంపెనీ వారిచే తయారు చేయబడినవి. తక్షణమే ఈ క్రింది దిగు మతి దారులకు వ్రాసి తెప్పించుకొనుదు.

Chari & Ram, Post Box No. 38,
East Gate, Madura.

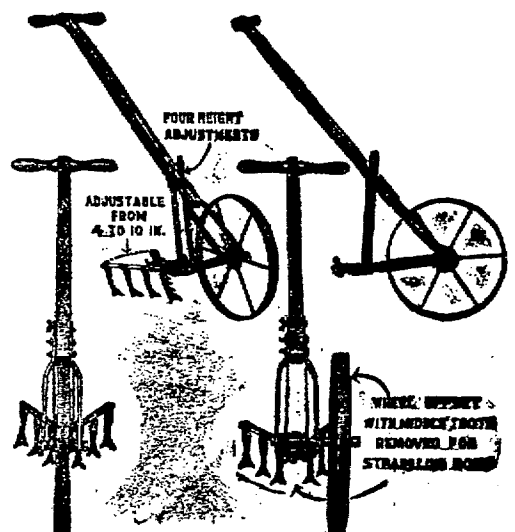
హనుమాన్ బొరక్కు నబ్బు

దీనియందు శుభశి
కుల్యములగు వస్తువులు
చేరియున్నవి. ఇట్టి శుభ
బంధమును పుండు, దు
రద, గజ్జ, పాతలు.
మొదలగు, చర్మ వ్యా
ధులు అత్యంతవేగముగా బాగును, చర్మమున నమృదుత్వ
మును, నునుపును, నానెమున ఇచ్చును,
అన్నివోట్లను క్రయమునకు దొరకును. కఠినికల్ప
మాహామూన్ గుర్తు వాగ్రతగా గమనింపుడు.

ఎస్. రంగనాథం శెట్టి అండు బ్రదర్స్, మదరాస్

మంచితోటను వేయుటకు

హా 'లిమియే బ్రదర్స్' కలిపేటకును' ఉపయోగించుచు క
అపు షేక్కులను తీసివేయుటకు సాగుబడిచేయు ధూమిని
సులభముగాను, త్వరితముగాను, దున్నుటకు ఇది తగినది. 4
అంగుళముల వెడల్పు మొదలుకొని 10 అంగుళములవరకు గరి
తనుకొనవచ్చును. మధ్యకల్లుకలె వెడల్పుగనుండు ధూగమును
తీసివేసియెడల మధ్య సెకరాటు విడిచి దాని ఇంజనక్కు
లను దున్నవచ్చును.

కట్టుకొనుటకు తేలికగాను, సులభముగాను ఉండును.
అయితే గట్టిగాను చాలకాలమువరకును ఉండును. ధర రు 20 అ
మాత్రమే అక్షణమే ఈక్రింది విలాసమునకు 26 ఆర్డరును
కంపుడు. ఈ క్షరకర్తృత్వములు ఇంగ్లీషున జరుపవలెను.

For price and particulars apply to

Limaye Bros.

71, Apollo Street, Fort,
BOMBAY.

బహుమానము

వైద్యవిద్య

ఆయుర్వేదశాస్త్రములకు మృగ్యుని,

అన్నిభాషలలో వ్రాయును.

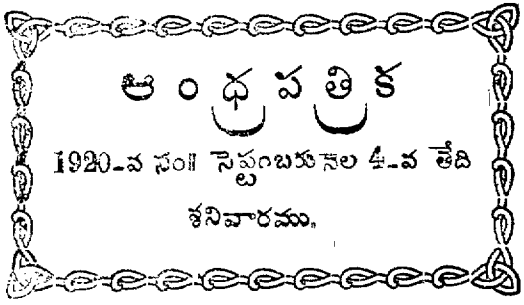
వాణివైద్య నారాయణజీ శేఖరవతి,

(1706) 27, చీనాబజారు, మదరాసు.

కొత్తసరకుపూంతుకావేనాలుధరసరసము
వాటర్ మెకా శేప్పి 8-8-0 స్వాక 5-8-0
రామరాజు శేప్పి 8-8-0 బ్రాకెట్ల రు. 8-0-0
సెల్ఫ్యాం 210 8-0-0 దీప్ బంగారు పాత 1-12-0
దీప్ కంపాన్ 8-12-0 తండ్రి కిక్కు 0-14-0
గిరి బ్రదర్స్, స్టేషనరీ, ట్రెడ్డింగ్, ముద్రాణ

ప్రకటన

6-వ తేది సోమవారము, శ్రీ కృష్ణజయంతి యగుటచే, ఆంధ్రపత్రిక వెలువడదు. సంపాదకుడు.

ప్రత్యేక కాంగ్రెసు సమావేశము.

ప్రత్యేక కాంగ్రెసు సమావేశము నేడు కలకత్తానగరమున నున్నది. నాయకులగు లాలా లజపతి రాయగారి అధ్యక్షత క్రింద సమావేశ మగుచున్నది. హిందూదేశ రాజకీయ చారిత్రము నందు, కలకత్తానగరము ప్రధానస్థాన మాత్రమింపుచున్నది. నవీన జాతీయోద్యమము, కలకత్తానగరమునందే దారంభమయ్యెను. శ్రీయుత అరవింద ఘోషగారు జాతీయోద్యమ మూతత్వమును భారతీయులకు తేటపరచిరి. కలకత్తానగరమునందే, కీర్తిశేఖులగు దాదాభాయి నౌరోజీగారు స్వరాజ్యతారక మంత్రమును హిందూదేశమునకు బోధించెను. దేశము నిపుడు సందిగ్ధపరిస్థితులనేకము లావరించినవి. భారతీయుల కోర్కెలన్ని విధములను తృణీకరింపబడినవి. వారు చేసిన మొరలన్నియు అరణ్యరోదను లయినవి. పార్లమెంటు సభ, వారి విన్నపములను తృణీకరించెను. మంత్రవర్తము వానిని నిరాకరించెను. ఆంగ్ల ప్రజలీ విషయమై ఉపేక్షాభావము వహించిరి. ఇట్టి స్థితిలో జేయదగిన దేమి? ఇంకను చప్పిడివగు ప్రాత పద్ధతులనే అనుకరింప వలయునా? లేక నూతన మార్గమునే ద్రోక్కవలయునా? ప్రాత పద్ధతులను విడనాడనియెడల, దేశమునకు జడత్వము సంభవించును. అభివృద్ధి కుంటువడును. అటులగుచో నవలంబించదగిన నూతనమార్గమెది? స్వసహాయమే శరణ్యమని, గాంధీమహాత్ముడు ఘంటాపథముగ చాటుచున్నాడు. నేడు ఆరంభ మయిన కాంగ్రెసు సభ ఆ విషయమునే విచారించి, దేశమునకు త్రోవ జూపవలసియున్నది. స్వరాజ్య తారకమంత్రమును వెనుక బోధించిన కలకత్తా కాంగ్రెసు మహాసభ స్వరాజ్యసాధనము విషయమై వెనుకంజవైచు నని తలంపజాలము.

సహాయ నిరాకరణకార్యక్రమమునుగూర్చి లజపతిరాయగారు రిడమిత్తమని చెప్పక, సభ వారికే నిర్ణయమును విడిచిపెట్టినను, స్వయం సహాయావశ్యకతను స్పష్టముగ నిరూపించిరి. ప్రస్తుతము హిందూదేశమునందు గొప్ప సంఘర్షణ ముదయించినదని లజపతిరాయగారు వాక్రుచ్చుచున్నారు. దీనినుండి బయల్పడుటకే హిందూదేశము తన శక్తినంతను వినియోగింపవలసియున్నది. లజపతి రాయగారు నుడివినటుల, లోక మాన్యతలకుగా రీసమయమున మరణించుట, దేశమున కొకగొప్పవిపత్తనుటకు సందియము లేదు. ప్రస్తుత సమస్యలగూర్చి చర్చించుటలో, పంజాబు వ్యవహారముల గూర్చి లజపతి రాయగారు ముందుగ చర్చించిరి. పంజాబు దుర్దశ కంతకును సర్వమైకేలు ఓడ్డయరుగా రెటులబాధ్యులో, వీరు కర

తలామలకము గావించిరి. ఓడ్డయరుగా రవలంబించిన ఘోరపద్ధతులను దాని ఫలితములను వీరు వరుసగ చెలిపిరి. పంజాబువాస్తవ్యులగు లజపతిరాయగారివలె ఇంకొక రీ సందర్భముల నింత చక్కగ వివరింపజాలరు. వారు వివరించిన కథనము, ఓడ్డయరుగారి క్రౌర్యమును ప్రపంచమున కంతకును వెల్లడి జేయగలదు. ఓడ్డయరుగారు ప్రవృత్తు పద్ధతుల నవలంబించిరి. ఆంగ్లోహైందవ చాలకులుకొలదిగనో గొప్పగనో వీరి యభిప్రాయములనే కలిగి యుండుటచే, దేశములో స్వాతంత్ర్యమున కిట్టి నిర్బంధములు విధింపబడినవి. మోటుబలమే, పరిపాలనమునకు సాధన మని, వీరిచే తలంపబడుచున్నది. పంజాబువ్యవహారములను సంతృప్తికరముగ పరిష్కరింపవలయు ననిన, ఏయే పనుల గావించవలయునో లజపతి రాయగారు నిష్కర్షగ చెలిపిరి.

ఖిలాఫత్ విషయమై, మంత్రులుచేసిన వాగ్దానము లెటుల భంగపరుపబడెనో, లజపతిరాయగారు సూచించుటయే గాక, ఈ సందర్భమున న్యాయము జరుగనియెడల మానవస్వాతంత్ర్యములకు భంగముకలుగు నని గూడ నివేదించిరి. సంస్కరణముల విషయమై తమకు 1918 సంవత్సరమున గలిగిన స్వల్పోత్సాహమిప్పుడు నిరాశగ బరిణమించెనని, లజపతి రాయగారు నుడివినపుడు, ప్రజాభిప్రాయమునే వారు వ్యక్తీకరించి రనుటకు సందియము లేదు. ఇట్టి స్థితిలో సహాయనిరాకరణముకన్న జాత్యభ్యుదయమునకు వేరు సాధనము లేదని దేశము తలచుచుండుట, మితలోనిదిగాదు. సహాయనిరాకరణము నేరీతినలంబింపవలయు నను విషయమై, లజపతి రాయగారికి నిశ్చితాభిప్రాయము లేక బోలేడు. వారిదివర కీవిషయమై తెలిపియే యుండిరి. కాని, అధ్యక్షపీఠమునుండి తమ యభిప్రాయమును తెలుపక, లజపతిరాయగారు సభ్యుల నిర్ణయమున కీవిషయమును వదలి పెట్టుటమాత్రము సంతృప్తికరముగ లేదు. ఏలనన, సభాధ్యక్షు లేమి సలహా నిచ్చెదరాయని, దేశమంతయు చంద్రునికై చకోరపక్షివలె వేచియున్నది. ప్రపంచము నంతయు తిరిగి, విశేషానుభవము గడించిన లజపతిరాయవంటి ప్రతిభాశాలు డీ విషయమై ఏమని సందేశ మిచ్చునో యని కాంగ్రెసు సభ్యులే గాక భారతీయు లందరూను నిరీక్షించుచున్నపుడు, వారు మానము దాల్చుట మాత్రము భావ్యముగ లేదు. ప్రజలకు దారి జూపింపవలసిన స్థితిలో నున్న లజపతిరాయగారు, తమ బాధ్యతను తిన్నగ నిర్వహింపజాలకబోయి రని తెలుపవలసి వచ్చినందుల కెంతయు చింతించుచున్నాము. కాంగ్రెసు ప్రతినిధు లాశాభంగులు గాక, తమ ధర్మమును సమర్థతతో నెఱవేర్చెద రని తలచెదము.

గాంధీమహాత్ముడు తన అధ్యాత్మికదృష్టితో ప్రస్తుతసమస్యను పరికించుచు, నిజసాధనమును దేశము నెదుట పెట్టి యున్నాడు. ఆతని మార్గమును సరణయోగ్యము గా దను వారు. వేరొక మార్గమును జూపజాలక యున్నారు. సహాయ నిరాకరణ మవలంబనీయ మని, కాంగ్రెసు సభలో బహుజనాభిప్రాయము ప్రబలియున్నపుడు అనుష్ఠానమార్గముల సందర్భమున గాంధీ మహాత్ముని ననుసరించుట భావ్యముగనుండును. ఏలనన సరియగు నాయకుడు లేనిది ఏ యుద్యమమును జయప్రదముగ కొనసాగనేరదు. ప్రత్యేక కాంగ్రెసుసమావేశము దేశమునకు సరియగుమార్గము జూపి, గమ్యస్థానము జేర్చు గాక!

నిర్వాణ శక్తి

(1)

బర్లెండులో సిగ్నీనరు అనబించుచున్న దార్జ్వలద్ధతు లెల్లర కేవలం గలిగించుచున్న వనుటకు సందియము లేదు. వీనిని అహంసావాదు లగు భారతీయులు గర్హింపకమానరు. ఒక్క విషయమును మాత్రము విశ్లేషింపవలసియున్నది. బర్లెండులో మిలిటరీ పరిపాలనము దీసివైచిన, సివిల్ పరిపాలనము జనగుట లేదనియే జెప్పవచ్చును. ఇట్టి స్థితిలో సంఘరక్షణమునకు ఎట్టియేర్పాటులు గావించబడుచున్నవో కనుగొన యత్న మాలముండవచ్చును. రాజర్షు లిన్ని అను ఉత్తమ లేఖకుడు డాయిలీ న్యూను కత్రిక కీ విషయమై రెండువ్యాసములను వ్రాసిన సైనికులకును ప్రజలకును సంఘర్షణము గలిగినపుడు భీభత్సస్థితి జనించనను, ఇతరసందర్భములలో శాసనములు చెల్లుచున్నవని, ఈతను చెలుపుచున్నాడు. ఇందుకు కొన్ని నిదర్శనములు జూపబడెను. ఐషు ప్రభుత్వపు పోలీసు భటు లొకవంకన, మిలిటరీ పోలీసు భటు లింకొక వంకన, ఐషు రిజిల్టను పోలీసు భటులు మరియొక వంకన, శాంతిసంరక్షణార్థమై పాటుబడుచున్నారు. చివర రక్షణ విద్యుత్ భటులు, రాత్రి సమయములందు చోరుల యుద్ధద్రవము నుండి ప్రజలను కాపాడుచున్నారు. అటుల దొరకిక చోరులను, విచారించి శిక్షించుచున్నారు. కల్లు దుకాణములను నియమిత కాలమునకు వీరు మూయించుచున్నారు. త్రాగి వీధులలో పల్లరి జేయు వారిని ఇ టికి వంపివైచుచున్నారు. శాంతి సంరక్షణము విషయమై, వీరు వత్ససాతము జూపుట లేదనియు, రాజకీయకక్షమంతలో దేనికి జేరినను ఎల్లరియెడలను సమభావముతో వర్తించుచున్నారనియు, లిండుగారు సూచించిరి. ఆది వారమునాడు త్రాగనూడ దను శాసనమునకు విరుద్ధముగ, ఐషు విద్యుత్ భటులు కొంద రొక గ్రామమున ప్రవర్తించుచుండగ, వాలంటీరు పోలీసుభటులు వెదలి తమవారని యభిమానము జూపక, వారి నందరిని మొవలకు వంపివైచిరి.

విద్యుత్ భటుల యాజ్ఞలు సర్వ సామాన్యముగ అనుసరింపబడుచున్నవి. కత్తిచుభాగమున సారాయమును రహస్యముగ తయారుజేయుపద్ధతిని మాన్పుటకు, వీరు ప్రయత్నించుచున్నారు. యూనియన్లులు ప్రజల దార్జ్వలమునకు భయపడి విద్యుత్ భటుల సంరక్షణము గోరగ వారండుట తగిన ఏర్పాటులు గావించిరి. అనేక ప్రదేశములందు ప్రొటెస్టెంటు ప్రార్థనాలయములలో ప్రార్థనలు జరుగుచున్నపుడు, అల్లరి పిల్లవాండ్రు కొందరు కేకలిడుచు, కిటికీలపై రాళ్లనుదువ్వుచు భంగము కలిగించుచుండ, విద్యుత్ భటుల సాయము కోరబడెను. అంతట, వాలంటీరు పోలీసువారు విచ్చేసి, పిల్లవాండ్రు వంపివైచిరి. అప్పటినుండియు ప్రొటెస్టెంటులు తమ పనులను యథావిధిగ జరుపుకొనుచున్నట్లు, సూచించబడినది. ఇటులనే వ్యాయామములు, గజ్జపుటందెములు జరుగుచున్నపుడు, వీరు శాంతిని కాపాడుచున్నారు. ఐషుప్రభువు తొకరు కొన్ని చెక్కులను దస్తావేజులను పోగొట్టుకొనగా, మామూలు పోలీసువారు కనుగొనలేకబోయిరి. అంతట విద్యుత్ భటుల కీ సమాచారము తెలుపబడెను. అసతి కాలములో వారు దొంగలను కనుగొని, చెక్కులనేగాక పొరుగింటిలోపోయిన ముగ్గుల ఆస్తిని గూడ జట్టుకొన గలిగిరట. ఒక రయిలుబండి నడ్డగించి దొంగలు భీషేషధనమును దోచుకొని పోవగ, రిజిల్టను పోలీసువారు దొంగలను కను

గొని దొరికిన 1780 సవరణలలో విచారణచేయుట కయిన వ్యయముబోగా 1752 సవరణలను రైల్వే కంపెనీవారి కిచ్చిరి. సైన్యములోనుండి పారిబోయి మారువేషములతో దోపిడీల కారంభించిన నలుగురు మనుష్యులను కట్టుకొని, వారు విదేశీయులగుచే విచారించక, స్త్రీమరుమై నెక్కించి ఆంగ్ల దేశమున కంపిరిట. ఇటులనే గాత్రికాలమునందు శిక్షింపబడు ననేక సామాన్య నేరములు జట్టువడుచున్నవి.

విద్యుత్తులు తమ వనులను నిర్వహించుట సులభమయిన కార్యము గాదు. అనేకసాయములు వారి నెదుర్కొనును. దొంగలను వీరు తలమునుండ, పోలీసువారు విద్యుత్తులును వెన్నంటి యుండురు. దొంగలను బట్టుకొనుటకు విద్యుత్తులును, జాతీయ వాడులను వట్టుకొనుటకు పోలీసువారును కనిక వచ్చుచున్నారని, లిండుగారు వ్రాయుచున్నారు. మిల్లు పీధి యందలి శాంకులలోపోయిన మొత్తములో 8049 సవరణలను రాబట్టి యిప్పించినందులకు, పాలంటీరులకు బ్యాంకుల కార్యనిర్వాహకులు వందనముల నర్పించిరి. ఇంతియు గాక నడులలో విషము గలువకుండను, అరణ్యములలోని కలకను తీసికొని పోకుండను, వీరు సంరక్షించిరి. వీరి కోర్టులలో నవలంబించబడు విచారణకర్తకు లన్నిప్రాంతములందును నొకటిగా లేవు. శిక్షలు సహితము ప్రదేశముల ననుసరించి మారుచుండును. ఖయిదీలెవరయినను ఆ హారమును తీసికొని మని కపథము బూనిరేని, కొంతకాలమైన పిమ్మట వారిని వదలిపెట్టుచున్నారు. ఏదన నడిచునైదు దినములు ఆహారములేక యుండుటయే, తగిన శిక్ష యని వీరు తలచుచున్నారు. స్వాతంత్ర్య సంపాదనముకట్ల విరిపు యువకు లెట్టి కుతూహలము జూపుచున్నారో, వ్యాఘ్ర నిర్వహణము, శాంతిస్థాపనములకట్ల వారట్టి కుతూహలము జూపుచున్నారని, రాబర్టు లిండుగారు వ్రాసిరి. దేశమున అంతకల్లోలముమితిమీరియుండి యిట్టి తరుణమున, సామాన్య నేరముల నాటకవరిది, శాంతిని సంరక్షించు గలుగకుట, కష్ట సాధ్యమగు కార్యమని చెప్పినచున్నాడు. ఇకమాండిన, సికాఫీ నరులు తమ దౌర్జన్య వధతులను మానుకొనియూ, ఆంగ్లప్రభుత్వము విషయ ప్రజాశయములను సఫలపరచియూ, కృషిఫలపుచో విరైతసమన్వయ అంతరించి, ఆంగ్ల సామ్రాజ్యమునకు జలము చేకూరును. ఈజిప్టు సమన్వయోజనము విరైతమహిందూదేశసమన్వయ గూడ సంస్థిప్తికరమగు వరిమృరింపబడిన పిమ్మట, ఆంగ్ల సామ్రాజ్య గౌరవ మనేక మడుగు లతిశయించు ననుటకు సంది యము లేదు.

ఆంధ్ర రాష్ట్రపు కాంగ్రెసుసంఘము

జన్మభూమి కుత్రిక ఇటుల వ్రాయుచున్నది :
 “సహాయ నిరాకరణము విషయమై నిశ్చయ మగు సభిప్రాయమును ఆంధ్రులు తెలుకబాల నందులకు సిగ్గుగుచున్న దని, మేమా బిక్కుకొనుచున్నారము. సంయుక్తరాష్ట్రము లీ విషయమై ముందడుగువైచి, దక్షిణదేశమునకు బుద్ధిగఱపి నవి. ప్రొవిన్సియల్ కాంగ్రెసు కమిటీ సభలో గూడిన, ఆంధ్రులు తమ మాంద్యమునువదలి, తమిళసాదరుల కన్న నెక్కుడు నిశ్చయభావమును చూపెదరని, మే మాశవడి యుంటిమి. కాని, వారు తమ బాధ్యతను వదలివైచిరి. మనమును, ఇతర రాష్ట్రముల నుండి వచ్చెడి సాదరులు గాక కాంగ్రెసుసభలో మరి యెవరు గూడెదరని చల్లా

కేవలగిరావుగారితో కలసి మేమును ప్రశ్నించుచున్నాము. సహాయనిరాకరణ కార్యక్రమము విషయమై, వినిశ్చయముతో ఆంధ్రులు కాంగ్రెసు సభకు వెడలెదరు? తా మెట్టివిధానమును నిర్మింప జాలక, ఇతరుల నిర్ణయమునకు బద్ధుల మయ్యెదమని వీరు స్నేహితులకు దెలిపెదరా? ఒక్క సంయుక్తరాష్ట్రములు దప్ప మిలిగిన రాష్ట్రములన్నియు నిటులనే జరుగుచున్నవి. ఈ యదృశ మమును గూర్చి అభిప్రాయముల దెలుప మని అఖిలభారతసంఘమువారు రాష్ట్రీయసంఘములకు దెలుపగ, రాష్ట్రీయసంఘములు కాంగ్రెసుసభ కటులనే తెలుపుచున్నవి. జహుళా, కాంగ్రెసు సభ తిరిగి రాష్ట్రీయసంఘములకే ఈ బాధ్యతను విడుచునమో! ఈ బాధ్యతను ప్రతివారును తమ నుండి తొలగించుకొని ఇతరులమీదకు ద్రోయుట విచిత్రము!”

ఖిలాఫత్ రాయబారులు

వీరు లండనునుండి బొంబాయికి బయలుదేరిరి, రూటరు దెలుపుచున్నాడు. ప్రయత్న ఫలిత మెటులున్నను, వీరు సలిపిన కృషి మెచ్చకగి యున్నది. ఆంగ్లదేశములో నన్ని కక్షముల వారికిని, వీరు తమ కోర్కెల దెలిపిరి. మంత్రవర్తమునకు సందర్భముల నన్నిటిని వీరు పూసగ్రుచ్చినటుల వివరించిరి. ఇంతటితోనాగక, ప్రాస్తుదేశమునందు కర్మట నముజేసి, అక్కడివారికి వీరు విన్నవించిరి. ఇట లీ గోగూడ కర్మటనము సలిపిరి. మహమ్మదీయుల కోర్కెలు యూరపీయును ప్రజలకు దెలియ లేదను మిష కవళాశయ లేకుండ జేసిరి. కర్మట సానమునందు మాత్రము మార్పు గలుగ లేదు. వీరు దెలిపిన కోర్కెలు సఫలము గాంచలేదు. తమ శ్రమయంతయు వ్యర్థమై ఖిలాఫత్ రాయబారులు మాతృదేశమునకు తిరిగి వచ్చుచున్నారు. ఒక్క ఫత్యమా మాత్ర మింకముండులమున పొడ గట్టుచున్నది. పిటిషనలు, విన్నపములు, మొదలగు మామూలు వర్తతుల మూలమున ననులు నెలవేర వని తేలుచున్నది. స్వయంసహాయమున కన్న జాత్యభ్యుదయమున కుత్తమూర్త మిం కొకటి గాన్పించుట లేదు.

కార్మిక సమస్యలు

చెన్న రాజధానిలోని కార్మికసమస్యలగూర్చి విచారించుటకు, విచారణసంఘము నొకదానిని మద్రాసు ప్రభుత్వము వా రేర్పరచియుండిరి. సంఘసభ్యుల నియామకము తమ కడుకూలముగ లేదని, లేబరుసంఘమువారు దెలిపియుండిరి. అందు మీద, విచారణసంఘ నిర్మాణమును తాము మానుకొంటిమనియూ, అవసరమగు విషయముల గూర్చి సమాచారము కనుగొనుట కేయే వర్తతుల నవలంబించవలయునో, లేబరు కమిషనరు గారే దెలిపెదరనియూ, మద్రాసు ప్రభుత్వము వారు నూచించుచున్నారు.

సామ్రాజ్యశాసనసభ

14,15 సెప్టెంబరు తేదీలలో గూడెడి సామ్రాజ్యశాసనసభయందు సహాయ నిరాకరణ తీర్మానముగూర్చి చర్చ జరుగునని, తెలిసినటుల తంతివార్తలలో గలదు. హిందూదేశ ప్రజలు శాసనసభలు, అధికారులు మొదలగు వారెల్లర దృష్టి, సహాయ నిరాకరణ సమస్య ఆకర్షించినంతగ, మరియొక సమస్య ఆకర్షించుట లేదు. ఎక్కడ జూచినను ఈ సంబంధమగు వ్రాతలే. ఎక్కడ విన్నను ఈ సంబంధమగు చర్చయే.

విదేశ తంత్రివార్తలు

(తైబరు ఏజెన్సీ)
గనులవనివారి సమ్మెకట్టు.

లండను, సెప్టెంబరు 2:—ఈదినాని మ్యాగ్నెట్ ఇట్లు వ్రాయుచున్నది.—గనులవనివారు! సమ్మెకట్టునవ్వకు వారితో బాటుగ సమ్మెకట్టుటకు రెయిలుజనవారును, ప్రాస్తుఫోర్టు కనిపాడును నిర్ణయించిరి. ఇంక కొన్ని దినములవరకు తనివారట్లు దెదరించుచుండురు. బ్రిటిష్ ఎల్యుమెన్టువారు ఎక్కువలాభము నొంద జూచుటకుల నెట్లు జరుగుచున్నది. ప్రాస్తుఫోర్టు తని వారినిగాని రెయిల్వేకనిపారినిగాని ఒక్కమాత్ర సమ్మెకట్టు గోడకు కెరికిని నీలుగాదు, ప్రాస్తుఫోర్టు తనివారిచో చాల మంది దాకరులు. వారతిదామలకు బద్ధవికోర్కులు. సమ్మె కట్టుటకునుండ మరలసభ నొడవించెదము. రెయిల్వేకనిపారు తామేమిచేయవలయునదియు తత్ప్రతిభులు సభచేస తీర్మానించువరకును సమ్మెకట్టుకాలము. ఇంక యిటు ఆధమతక్షము వదిలొకలైక అలస్యముజేసెదము. స్థితి అంత విషమముగ నున్నను ప్రభావముత్రిగారు తమ సెలవులకు తగ్గించుకొని వెంటనే దేశమునకు మరలవలయునని ఎవ్వరును గోరకున్నారు.

మెసపోటామియాస్థితి

లండను, సెప్టెంబరు 2:—యధ్వకార్యాలయ ప్రకటనము—మెసపోటామియాలోని అల్లరులు కొంచెము తగ్గినట్లున్నది. కాని బహిరంగముగ నింతవరకు తిరుగుబాటు చేయని ప్రదేశములలో స్థితిమాత్రము బాగులేదు. యూరప్రదేశమునకు, హమ్మూప్రాంతమునకు అందొకనను చాం విశేషముగ నున్నది. అగస్టు 29 వ తేదీని కొండలు కామావాస్తవము నెరించిరి. దాని వారిక పట్టే ముట్టడించుచుండిరి. ఇంతవర కెక్కువకుం దిక జెబ్బులు తగులలేదు. కొలదిచుండి మాత్రము మరణించిరి. కొంతమంది అందొకనవాడును తీవ్రమగు ఉపశ్వాసముల నిచ్చుటకున మ్యాంటూఫిట్టు అట్టులు క్రోధోదేక పూకులైరి. బ్రిటిషు ఉద్యోగీయులు విమానములనెక్కి శాశ్వతమును నిద్రాపోయినవే వారి ప్రాణములు నిలవగలవు. అగస్టు 29 వ తేదీని కొండలు కామావాస్తవము నెరించిరి. 80 వ తేదీని అచటివాడు కొన్ని నాకలను తమ స్వాధీనముజేసికొనిరిగాని మరల నచటి నైస్యములు చాటిని తీసికొనిరి. అల్లరి మూకలను ప్రాంతము చెదరగొట్టిరి. ఇస్ట్రాబ్యులుట్టుస్తవమును కొందరించిరి కరకురామప్రీతిలేసిరి. కాని నుమాయివా నెరించిన మూకలను మాత్రము నైస్యము లేరిమి. మెసపోటామియా తూర్పున పూర్వము కలు బాటానున పట్టుకొనిరి బాండజువర్తమును రక్షక బలము నెరించిరి. కాలగతి బాటవర్తమును రక్షక బలమునకు గలుగుచున్న బాధను చాలు నివృత్తిజేసిరి.

జర్మనులు బోల్షెవిక్కులతో జేరవలెనా?

జర్మకు విదేశతంత్రి ఉపన్యాసము.

లెర్లిన్, సెప్టెంబరు 2:—రెయిన్స్టాగు సభవారి విదేశ వ్యవహార నిర్ణయ సభవారి యెటుల నుత్పన్నించుచు విదేశీయ తంత్రి నైస్యముగూర్చు చెప్పిరి. బోల్షెవిక్కులతో చేరి మిత్రమండలికాది నెదిరింపవలయు నని యు, వెర్నల్సు సంభిషత్తులకు పొటింపవలసిన చాలమంది నన్ను హెచ్చరించిరి. ఆ నూవలకు చాలనేకటివర కాలో తింతి నేనట్లుజేసు నిరాకరించిరి. దేశ సంగతుల నియమములును, కట్టుబాటులును చెడిపోయిన ఇత్తుటి స్థితిలో జర్మకు లట్టి విధానము వనలించునదెల జర్మనీలో వెంటనే యుద్ధము లారంభమగును. మరి కొందలు మిత్రమండలివారితో జేరి సోవియట్లు ప్రభుత్వమువారితో జేరి సోవియట్లు ప్రభుత్వము వారితో యుద్ధము నొనరింపగోరిరి. ఇదియుగూడ సాధ్యము కాకాలదు. సోవియట్లు తమ్యతో యుద్ధ మొనరించు విదేశమునకును జర్మనీ సహాయ మొనరింపవలదు. పోలండుతోగాని, డెన్మార్క్తోగాని జర్మనీ రహస్యముగ సంధిచేసికొనినదను మాట అబద్ధము. సరిహద్దు ప్రదేశముల సమస్యను వరిమృరించుకొనుటనుగూర్చి పోలండుతో జరిపిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములన్నియు బహిరంగముగనే జరిగినవి కాని వాటివలన ప్రయోజనము లేనపోయెను. అందువలన చాల విశేషముగ దురభిప్రాయము లుదయించినవి.

కేశరాజుల్లి, పామర్రు, ఆచంట, గొల్లపల్లి, సభలు గావించి దివాన్ బహద్దర్ మోవర్ల రామచంద్రారావు తంకులుగూడ కృష్ణానుండలి తరపున శాశనసభకు సభ్యులుగ నిలవలెనని కోరుచు తీర్మానములు గావించిరి.

సహాయనిరాకరణసమస్యనిర్ణయమును, అధ్యక్షులు కాంగ్రెసుసభలో విశిషిపెట్టుట.

సమీక్ష: 4

సోదరీ సోదర కృతినీధులారా, మహాజనులారా!

తన ఆయుష్షులనుకొని పుట్టిననుండి తప్పించుకొని
జాలను. మనచక్ర అనేక యుద్ధాచారములను పేర్కొన
గలదు. ఈ విషయ పద్ధతులను మనము బాధ్యులముగాము. మన
పాలకులు జేయుకొని నుద్వలక్లబాధ్యులు. అర్థికమార్పులే
గాన, వారి జాతానుతికలు, కోర్టులు, చట్టములు, మాన్యు
వానిని మన యుద్ధము లేకయే వారు మనకు ప్రజేసెట్టిరి. ఏమి
యెట్లున్నను, ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితులను పాలకులే కార
ణము. గడియారముగాని యింతటి జేకూ నడచుచున్నది.
ఈ ముల్లును వెనకకు త్రిప్పుకొనెనిది కారు కలంతురేమో గాని
యిది ఎనకెని సాధ్యము గాదు. మాటలలో, కార్యములలో
గాని, శ్వేనభావము నవించుటకు మనకాయితకెల్లరును సమ్మ
తింపరు. కాని, దౌర్జన్యముకలన మనలను పాలింపవలె నని,
పాలకశక్తములలోని వారు కొందరు కలంతుచుండును. ఈకాలి
యులే మనకు పోరాటమునందు జయము గాంచుటకు, దునకు
మగంబియి, బలము, నిత్యలక్షకము, మూలదృష్టి, యావశ్యకములు.

లోకమాన్య తిలక్

జాతీయ సమస్యలు.

చాటుక నంబు నివేదికను, గత సంవత్సర పంజాబు
దురంతములపై ప్రభుత్వమువారు కాపించినచర్యను, స్వాస్తి
చర్చించుటకు వేటికీ మహాసభను కాపించలే నని ఆత్మక
సంతృప్తికాంగ్రెసులో నాడుటలు నిర్ధారణ చేసికొనిరి. ఆత్మక
కరత్రు కాంగ్రెసు జరిగినకరకవారే, మరియొక అన్యాయము
గూడ పైరెంటికి బేర్పబడినది. కుర్కీ సంధినియమముల వలన
మన మహమ్మదీయసోదరముల మిక్కిలి ఆకాభంగమును, విషా
దమును చెందియున్నాడు. ఇతన్నియు నాక సంస్కరణ నిబం
ధనము స్వాస్తి చర్చించవలసియున్నది ఆ కాంగ్రెసుకు సమా
వేశమున నున్నవారు, సంస్కరణ నిబంధనలచర్య, కిలా
ఫతు నువలయునూడ అభివర్ధారక కాంగ్రెసునంబును వారిచే
బేర్పబడింది. కాబట్టి ఈసమావేశములు ఈ మూడువిషయము
లును చర్చకు రానున్నది.

పంచాంగ దురంతములు.

అమృతసరపు కాంగనను జరిగిన తరువాత కాంగనను
ఉదవంతుసభ్యులు తరు నివేదికను ప్రకటించిరి. భారత ప్రభు
త్వము నియమించిన మాంటగు సంఘమువారు తమ నివేదికను
గూడ ప్రకటించిరి. భారత ప్రభుత్వమున, బ్రిటిషు
మంత్రిత్వములను తమ జాబ్బిప్రాయముల నొసంగినది. ఆ నివే
దిక ఏకాభిప్రాయమై యుండలేదు. భారత ప్రభుత్వమువారు
గూడ ఏకాభిప్రాయముగ లేరు. అప్పటి భారత ప్రభుత్వము
నందుండిన ఒక భారతీయ సభ్యును మాంటగు సంఘములోని
మైకారిటి విప్రోధక ఆమోదించి మెజారిటి విప్రోధకు ఆమో
దించలేదు. ఇకము అధికసంఖ్యాకము నివేదికను, దానిపై యు
నగబడిన ప్రభుత్వాభిప్రాయమును ఖండించును. ఇకముల
ప్రతినిధులమగు మనము ఆ విషయమై తీవ్రానందగిన చర్యను
గూర్చి ఆలోచించవలసి యున్నది.

శర్మ మొక్కలు పెక్కు మురు.

ఈ విషయములను చక్కగా పరిష్కరించుటకు పూర్వము, పంజాబు గురంతముల కంతకును బాధ్యుడగు పునమం గూర్చి యొకింత నవము జ్ఞప్తినించుచుకొని వలసియున్నది. దేశము, బాస్కర్తకీతు, పీటయిన, దోటును, ప్రాంత బాస్కను మున్నగువారల అక్కర్తముల కద మిచ్చివేట్టిము, నైతిక కాననమునకు పూర్వము భయకంపమును పెంకొల్పివేట్టియు నైతిక కాననకాలమున జరిగిన అక్కర్తములను నిర్వహించించివేట్టిము, నర. ఒకవేళదురాచ్య ఆలోచింప వలసియున్నది అతడురాజ్యభారము నహించినది మొదలు ఆలోచనలోగాని అచరణలోగాని ఆదర్శములోగాని ప్రవీణుడు పద్ధతులే యుండినవి. అతని స్థానం ర్తనములకాలము ఈపద్ధతులన నాచరణలోనికి పెట్టుటయందు వినియోగించెను. అతడు తనయాదర్శము ప్రకారము ప్రతి దివసమునా తాలోచించుకొని వానిని నితనయన్తప్రకారము ఆచరణలోనికి పెట్టుట యాద్యోగులకు అపకలను నియోగించుచుండెను. ఈ కార్యాచరణమునందు ఎకరద్ధుపడినన, మనస్సాక్షికి నితద్ధముగ నున్నన వానిని పెట్టనే వానిలోనుండి తొలగించుచుండెను. వేయే! కొందరు యూరోపికులు ఐ. సి. యన్, ఉద్యోగస్థులు ఒకప్పుడెద్దుకడగా, వామనూడ విధితక తొలగించవలసినవ్వరి.

పంజాబు పరిపాలనము.

నరిపార్థులనున్నందున, దురదృష్టవశాత్తూ పంజాబు
ఇంచుమించుగ నైనిక రాష్ట్రముగ నున్నది పంజాబుగ మిషనులో
సాధారణముగ మొదటిముంకి నైనికద్యోగి గణం ప్రాతి
నిధ్యము వహించియున్నాడు. ఈ రాష్ట్రసాలనలో నైనిక పాలన
కానుగ కొంతవఱకుగలదు. నీటిని ఉద్యోగస్థులు అత్యధిప్తమును
సంవర్ధనమునకు రక్షింపముంతు, మిలిటరీ ఉద్యోగస్థుల ప్రక్క
ప్రక్కన నితసింపుచుండుటచే, మీరి మిలిటరీ యుద్యోగుల
జేష్టుల స్వాభావికముగ అలవడుచున్నది. అంగ్లో హిందవ
పాలకులు ఒకవేళ ఎంత పంజాబీ గులను పొగడుచుండినా,

ఈ రాష్ట్రమును మూడవ మిక్కిలి దుర్లభముగా నున్నది (చివర) తరిమివలనను, సొందూ చేతను, త్రవ్వకమునకు వచ్చు క గాంచిన వంజాబీయులు తమ నైజగుణములను పోగొట్టుకొని వారు. నైజక కారణములచే, వంజాబీయులు అధికార వర్తము వారిచే అణగ (చొక్కబడి) వారు. వంజాబీయులు బలవంతులు గ ఒకనేరేనున్నను, ప్లేరు, ఇకష్టా యెంబా మొదలగు లోగములు వచ్చినను, అధిక సంఖ్యావలగ మరచియున్న వంజాబీయులు అయివ్వము జూపకున్నార. జనసామాన్యములకు తెలివితేమి, సరియగు వైద్యసహాయము లేవందుకు, రాజకీయ పరిజ్ఞానము లేవందుకు, మొదలగునది వీనికి కారణములు. నైజక కారణములచే, వంజాబీయులకును, జనసామాన్యమును రాజకీయజ్ఞానమునందు మిక్కిలి వెనుదీయుండుట యైనది. సర్ పిద్యయరు ప్రవేశించుటతో, ఫ్లితిగతులు మిక్కిలి వీల్రమయ్యెను. ఈ పిద్యయరు వెతుక నొక తమనైరుసంకర్షములు ఈ వంజాబీ రాష్ట్రముతోనే తిన్న తిన్నయ్యువ్యోగములందుండెను. 1918 సం॥లో రాష్ట్రమునకు వచ్చినపుడు, ప్రజల నణగ (చొక్కవలె) నని యుద్దేశమును మునస్సునకు పెక్కించు కొనెను. వెతుక అతడు ఇచ్చుట ఉంచిన కాలమునకును, ఈ కాలమునకును, ఎంతయోమార్పుకన్పడెను. ఈలోకల ప్రజలకు కొంతవలనము కలిగెను. ఈచలనమును అతడు నడిపింపలేకండెను. అతనికి ప్రవ్యయ రాష్ట్రనిర్వాహణమే యభ్యోద్దేశము. ఈయుద్దేశముతోనే, అతడు సాలించెను.

ఫర్ బిడ్డయ్యారు నేరమూలు.

(1) హిందువులకును మహమ్మదీయులకును, హిందూ మహమ్మదీయులకును నిర్మలకును భేదము కల్పించి “మీ దీక్షి పాలిందు” మాయోపాదమును విశేషముగ ఉపయోగించి దీనిని నిర్మలకులమీద నేను నేరము మోపుచున్నాను.

(2) కట్టలములలోని వాస్తవ్యులకును, వర్తల వాస్తవ్యులకును, విద్యాధితులకును, సైనికులకును, పెండ్లియలకుండు ముఁగన్మర్దకుం కలంగజేసి తంజావీరులకుండు క్రొత్త క్రొత్త భేదములను సృజించిపంపలకు అతనిమీద నేను నేరము మోపుచున్నాను.

(8) మహద్భయము ననుసరించి, యాధ్యపిథులకును, సేరలోకి మనుష్యులను చేర్చుచును ఆ వ్యాచనముగను, దౌర్జన్యముగను తన యధికారమును చలాయించినందులకు వివక్షతరుమీద నేమి సేరము మోపుచున్నాను.

(4) యథావశ్యతల సందర్భమున, అచట అచట తీసికొని
నట్టియూ, అక్షయముగ ప్రవర్తింపజేయుట, స్వల్ప ఉద్యోగము
లను, పోలీసులను, పుణ్యస్థానములను కట్టించిన ఒక విధముగ
చారిన పోలీస్మన్ పరిశీలనయందు సందర్భములమీద నేను
నేరము మోపుచున్నాను.

(5) తమకు లాభకరమైనవి స్వాతంత్ర్యమును మా
తదవలన వారిని అణగారినట్లుగా ఆ నేరవిధమును ఆ
క్రమమున, అమానుషమును, కూరకరువు పక్షమున గావించి
నందులకు అంగీకరించిన నేరము మోపుచున్నాము.

(8) సైరికాశాసనము ఆరణ్యక మనియు, సాధారణ ముగ వచ్చు కేసలము సైరికాశాసనము ననుచరించి నదిమ్మరించుట యారణ్యకమనియు చెప్పి భారతవ్రథులవ్యూహ మొనఁపుచ్చిందులకు ఆరణ్యమిద నేమి వేరమును మోపుచున్నది. కంబాదులొని సైనికాధికారి కున యభిసారిములతో నేకీధరించెనని చెప్పి ఆతడు రాజు మోసము చేసినాడు.

(7) వంశాదురాగ్నియజ్ఞాన్ని నిర్వహించుటకు జరుగవలసిన
విన్నపములను పరిష్కరించుటకును, ప్రజలకు భయకంపితములను
జేయుటకును పైనికాశములగు అవకాశము అనువదల
ముగ సంపదించుటకు అధిపతియైన నేరము మోపుచున్నాను.

(8) అమానుషములగు కృత్యములకు కొనసాగించుట
 యందును, పంచాభీములతో అపమానకరమును శిక్షలను
 పొందుటకుందును, కార్యములను గాని పరిపలన గాని ఏదోఒక
 నిధియుగ ప్రోత్సాహమును సొంతగిడుములతో అర్చనమీద చేరము
 మోపుచున్నాను.

(9) బాలి శుక్ల న్యాయాల్పనపథక ఆమోదము దెలిపి నందులకు అతనియుద్దేశము (శకారము నైనికాధికారము దౌర్జన్య నువలంబించిన కుట్రకు (పాతాళ)నా మోసంగినందులకు తును అతనిమీద సేరముమోలచున్నాను.

(10) పంజాబీ భూల కర్షణంపై అన్వేషించును జుల్యూ
నాటను వనూలు చేయుచుటలో అతడు ఒకవిధముగ పూర్ణ
నివ్వకుట అర్హమిద నేరము మోపుచున్నాడు.

జి. — అవునుండి. వారు చాల శ్రమపడి నన్నాహును
చిరి. హిందూ మతస్థులకు కైకమత్తము వదిలెను

(ప్రశ్న:—స్థానిక కార్యములను సంఘమునకు కార్యనిర్వాహక సంఘము నుండి.)

జ:—ఆరుగురు సభ్యులు గల కార్యనిర్వాహక సంఘము నుండి.

(ప్రశ్న:—ఆయాసములను సేవలను విచారించుటకా?

జ:—ఇద్దరు విచారించుట.

(ప్రశ్న:—ఆయాసములను?

జ:—నాకు జాబులు లేవు.

సభ్యులలోగారిపై చర్య.

మొదటిచర్య సభ్యులలోగారి పోరు కట్టుటయే. 29 వ మార్చి తేదీన ఇండియా సంరక్షణ శాసనము క్రింద సభ్యులలో నున్నవారిని యాతని తన తన గావించుట. 30 వ మార్చి తేదీ నేగడబిడయను జరుగలేదు. 2 వ యేప్రిల్ తేదీన సభ్యులను, మైక్లస్ ఇన్స్టిట్యూషన్ మాంటు ప్రకారము ముఖ్యోపాధ్యక్షులను దౌర్జన్యము వలనని బోధించెను.

(ప్రశ్న:—అమృతసరపుజలలో దానివలన నేమి భావము కలిగెను?

జ:—దాని ఫలితముగ యేప్రిల్ 2 వ తేదీన జరిగిన సభలో స్వామిసత్యుడే వసనకు దౌర్జన్యము వలనని యంతరే కించెను. అతడు తేలికపాటిగాను ఖయిదులనుండివలన వచ్చునని చెప్పినదానిబట్టి ప్రభుత్వము సాగకుండు చేయుటకు అందరును ప్రయత్నములు సమయించినట్లు తోచినది. దాని యిప్పటికి మాత్రము దౌర్జన్యము వలనని బోధించెను.

డాక్టర్ కియూ

4 వ యేప్రిల్ తేదీన డాక్టర్ కియూ వంటివో కొంటూరు గారిపైను ఇట్టియుత్తరపురే గావించెను. ఈయుత్తరపురే పంజాబుప్రభుత్వము గావించిననీ, చర్యజరుపుటకు కారణములు గావించినట్లు తేలియును 4 మొదలు యేప్రిల్ 9 తేదీ వరకును జరుగలేదని ఇన్స్టిట్యూషన్ యొప్పించినది.

(ప్రశ్న:—డాక్టర్ కియూగారిపై విధించబడిన ప్రశాసనములను సమర్థించుటకు ఆయన యేమైనను ఆయోగ్యముగ మార్పిడివా?

జ:—6 వ తేదీన వారము గావించుటని చెప్పినది ఆయనయే. అది యొక సంకతి.

(ప్రశ్న:—ఇంక నేమైన కలదా?

జ:—ఇంక నేమియు లేదు.

(ప్రశ్న:—ఆయన యుత్తరపురే సత్కరించుటలచేతని మీకు నిశ్చయముగ తోచినదా?

జ:—ఆయనమీద నెట్టిచర్యను జరుపుటకు సభ్యులలోను లేకుండును. డాక్టర్ కియూ సత్యపాల్ గార్ల ప్రశాసనములకు సర్ మైకల్ ఓడ్యూయర్ గారే బాధ్యులు.

దాని 10 వ యేప్రిల్ తేదీన సర్ మైకల్ ఓడ్యూయర్ గారి యుత్తరపురే ప్రకారము ప్రవాసము విధించుటకు డాక్టర్ కియూ సత్యపాల్ గార్ల పట్టుకొనబడినది. ఇన్స్టిట్యూషన్ గారు ఈ యుత్తరపురే తమ కేసుబంధమును లేదనియు, తా మాత్రము మామిచనే లేదనియు తెలుపుచున్నారు.

(ప్రశ్న:—సత్యపాల్ కియూగార్ల ప్రవాసము విధించుటను మీకు సూచించలేదా?

జ:—అది నా మామన గాదు. ఇదిసర్ కింకర్వాయము కియూగారు జేయున వారు మార్పిడి. లాహోరు అమృతసరపురే కమిషనరు గారు కియూగారు 10 వ యేప్రిల్ తేదీలోను బ్రిటిషువారియెడ త్వరభావ మేమియు కన్నట్లేదనినది. ఇన్స్టిట్యూషన్ గారు అట్లే చెప్పుచున్నారు. హంటరు సంఘములోని యధిక సంఖ్యాకులు ప్రవాసము కలిగి కారణభూతులను ఏమియును విచారించుట వారి తీర్మానము నేను సమర్థించితి. కాబట్టి 10 వ యేప్రిల్ తరువాత జరిగిన యిట్లయిన కారణము కియూ సత్యపాల్ గార్లపై విధించబడిన ప్రశాసనములను, సర్ మైకల్ ఓడ్యూయర్ గారు కారణభూతులని తేలుచున్నది. అమృతసరపురే పంజాబునందలి ఇతరవోట్లను జరిగిన మార్పులను రక్షపాతమునకు సర్ ఓడ్యూయర్ కారణభూతులు. అతనిచర్య దృష్టిలోను దీని లోచనతోను కూడినది. పంజాబు నాయకుల కియూవలన నను దుర్బుద్ధి యొకటి పంజాబునందలి ప్రజల భావముల గురి అంగులను యొకటి. దీనికి ఇన్స్టిట్యూషన్ మాంటు నివర్తనములు:

మార్చి 30 వ తేదీన 6 వ యేప్రిల్ తేదీన జరిగిన వార్తాములను సమర్థించి నేగడబిడయను. కియూ సత్యపాల్ గార్లపై ఇతర విధించబడినయెడలను గంధిగారిపై ఉత్తరపురే విధించబడినయెడలను ఇతర అసర్థము ప్రాప్తించబడినది.

ఈ యుత్తరపురే లభ్యాయములను సమరములను స్థానికాధ్యక్షియును వానిని తోలలేదు. పంజాబునందు నిధిగతులు వివరములను సమర్థించుటకు, దీని, లాహోర్, బొంబాయి ప్రభుత్వములకు కట్టించుటకు సమర్థించుటకు. దాని గాని లాహోర్ బాధిభాగం రామ్ గారికి 7 వ తేదీన గంధిగారి యుత్తరపురే మించిన క్రియనుచు ముఖ్యులకు దానిను మగు చర్య జరుగ నిశ్చయించితి మని సర్ ఓడ్యూయర్ ను వార్తాము గావించితి.

దొంగపాటుచెప్పి సైనికాశనము ప్రకటించితి. తిరుగుబాటు ఏమియు లేదనియు బ్రిటిషుమియు లేదనియు. హంటరు సంఘమున నిర్ధారము చేయబడినది. అమృతసరపురే లంకటి తో పోక తిరుగుబాటు, అసలే లేదని తీర్మానించితి. దాని ఈ సామర్యమునే సైనికాశనము ప్రకటించుట. ఆ సామర్యమునే పంజాబు నాయకులను బ్రిటిషుమియుండి రని చార్జి చేసి వాటిబట్టును భేదించుటకు 1919 వ సంవత్సరపు 1 వ అక్టోబరునాటిను చెప్పి సైనికాశనము ప్రకారము నియమించబడిన స్వాధీనము, లెట్టి కేసులను సేవకు చేర్చునని ఉత్తర ప్రకటించెను. పంజాబు నాయకులలో చాల మంది ఎన్నడును ప్రతికూల వాగినారు ఉపస్థాపన చెప్పి గాని యెటుగని లాలా హంకింద్ లాల్ గారు సైనిక బ్రిటిషుమియుండినది చార్జి చేయబడి కియూవలనది. సైనికాశనము యాధికారులను కమిషనరులను తిరుగుబాటు నివారణకు సేవని తీర్చుకేసితి. వారు సామర్యమును విచారించలేదు. కొద్దిలో గాని ఆరునెలల తరువాత జరిగిన హంటరుసంఘములలో గాని తిరుగుబాటు జరిగినట్లు సామర్యమును రాలేదు. దాని ఈ లోపుననే అత్యంత మరణశిక్షలను దీనిసంఘమున కిచ్చుట విధించబడినది. 71 వేదీలో హంటరుసంఘములను యధిక సంఖ్యాకులు "సామర్యమును బట్టి మామిచ తిరుగుబాటు జరిగినట్లు చెప్పుటకు తగినయధారము లేదనియు లే" నని చెప్పుచున్నారు. దీనిబట్టి ఇదంతయు సర్ ఓడ్యూయర్ గారి యధికారములకు యనుగుండు లేదనియు తేలుచున్నది? తనమాట ప్రకారము పోవరీవారిపై కనీసముగా నా దామకు నన్ను చేయునది అందుకొకటై సుప్రసిద్ధ స్వాధీనములను తేలిక నాయకులను వాస్తవములలోకి రానియెడలనేమి. స్థానిక నేనానాయకునితోడను, క్రియార్థము ముఖ్యస్వాధీనము తోడను సంకటించితి సైనికాశనమును ప్రకటించితి మని చెప్పుచున్నారు. నేనానాయకుడు హంటరుసంఘము నెదురు తన కేమియు తెలియదనెను. ముఖ్యస్వాధీనము మరణించితి హంటరుసంఘములోని అమృతసరపురే నివేదికను 20 జిల్లమునది. నేనానాయకుడిట్లు ప్రకటించు సమాధానము చెప్పెను.

(ప్రశ్న:—ప్రకటనపై 19 వ తేదీన మీరు సంకటము చేసినట్లున్నది. ప్రపంచమున నిర్భాగమున కెల్ల గొప్ప నేనానాయకులను మీరు మియెడలతో నేనానాయకులను ప్రకటించుట కనుజ్జ కోరబడినది?

జ:—సంగతి నాతో చెప్పితి. దాని నేనంగీకరించితి నని చెప్పగలను. సైనికాశన ప్రకటనకు నాకును ఏమి సంబంధము లేదు. ఆరునెలలయిన తరువాత సర్ మైకల్ గారు ను ఆయన ముఖ్యకార్యదర్శిగాను ఇతర పంజాబు ఉద్యోగియులను నయినక కానప్రకటనయొక్క యవసరమును గూర్చి విచారించబడితి. కమిషనరు కింకర్ గారిట్లు చెప్పితి.

(ప్రశ్న:—తనసంగతులయెడల తనవో నిధిలో అధికారము 11 వ తేదీ తరువాత అనగా 12, 13, 14 తేదీల తమ యధికారమును సైనికాధికారులనుండి గయ్యించలేకపోయిరా?

జ:—అవును. కొన్ని వోట్లను.

(ప్రశ్న:—మీరు చెప్పినట్లునోట్లవా?

జ:—అవును.

(ప్రశ్న:—అల్లరి వ్యాపించుటకు సైనికాశన మనసరమయ్యెనని మీరు చెప్పితిమా?

జ:—అవును.

(ప్రశ్న:—నయినక కాన ప్రకటనకది యొక్కటియే నా సమర్థనము?

జ:—అది ముఖ్య కారణము.

(ప్రశ్న:—రెండవ కారణము 10 వ తేదీనండి 18 వ తేదీవరకు పట్టుకొనబడిన వారి కియూవలనదా?

జ:—అది నాకు కారణముగా తోచెను. మిగిలినవారి తోచినో లేదు చెప్పుతను.

(ప్రశ్న:—కాబట్టి నయినక కాన ప్రకటనమునకు అల్లరి నాకుట, పట్టుకొనబడినవారిని కియూవలనదా కారణములు? జవాబు:—అవును.

హంటరు సంఘము వారి కర్పించిన క్రియనుబాలో సర్ మైకల్ గారు తమ బుద్ధికి తట్టి నన్ని యావస్థ కారణముల కర్పించి తొమ్మిది ప్రకరణములగా వాగినారు. అమృతసరపురే అధిక సంఖ్యాకులను గాని ఇండియా ప్రభుత్వమువారు గాని అమృతసరపురేల వాక్యములను అనుసరింపకుండు వారలను కన్నట్లును. అట్టి నెత్తునై వాధారములే యెన్నడునె తెలియను వారు సైనిక స్వాధీనాధికారుల తీర్పునే యధారముగా గొని వివరము లేవక.

(1) డాక్టర్ కియూ సత్యపాల్ గార్లపై ప్రవాసము విధించబడినట్లు పూర్వము పంజాబుననే జల్లము జరుగలేదు.

(2) 10 వ తేదీనూడ సైనికాధికారులే మొదట కాల్చి జనులకొరిమందిన చరిత్ర. అందుచే ప్రభుత్వములై అక్కర్తముల గావించితి. దానిని తేలికపాటి గుర్తించితి యుండితి.

(3) కొంతకాలము ముగియకనే ప్రజలకు భావము వచ్చెను. 11, 12 వ తేదీల అమృతసరమున నేయిల్లయిన జరుగలేదు.

(4) 18 వ తేదీన సర్ మైకల్ గారు సైనిక కానము వోరునప్పటి కంతయు సమర్థించు నుండెను.

(5) తరువాత జరిగిన గుజరత్ వాలా అల్లరి జరిగిన వాలా లాగు మార్పులను జనించినది. ఇది గాని మిగిలిన యెప్పటికని.

(6) సైనికాశనమున కవసరము లేదు పోయెను.

(7) పోలీసువారియొక్కయు సైనికులయొక్క రాజధక్తి భంగము కలిగించుటకు ప్రయత్నములు జేయబడినట్లు కట్టికల్లు.

(8) అప్పుడు పండయ్యల భయమును యెప్పటికి ప్రజలయెను.

(9) సైనికాశనము జనులకు బుద్ధి తెచ్చుటకు కేటగా ప్రకటించబడినది.

ఇట్టి సందర్భమున నింకొక ప్రశ్న నేడనగును. స్థితిగతులంత వివరము లేనవో లెట్టి నెంటు గర్వముగారు లాహోరు అమృతసరములకు 35 మైళ్ల దూరమైనను ఏల పోయి న్నయెడల విచారించలేదు? సైనికాశనముయొక్క అమలు అధిక సంఖ్యాకులయెడ నయినక కానము అవసరముగా చాలకాల ముంచబడినదని యెప్పటికన్ను. అమృతసరపురేల దీర్ఘముగ విచారించి దానిని తీర్చుటకు ఖండించితి. అందుచేత నేను దానినిబాధి ఎత్తుకొన చెప్పెను. దాని అమృతసరపురేల నివేదికతో నుండి కొన్ని భాగముల మాత్ర మెత్తి మామించెదను.

కింకర్, లాహోర్ గార్ల మొదలగు పంజాబు ఉద్యోగియులను చెప్పినట్లు నయినక కానము కేటగా ప్రకటించబడినది. దాని తిరుగుబాటునయెడల గాదు. కావున అవసరపరిమితి మీది అమలు జరిపించితి.

ఇచ్చట కూడ సర్ మైకల్ గారి బాధ్యత వ్యక్త మగుచున్నది.

సర్ మైకల్ గారు ఉద్యోగము విడిపోవనండి. కొత్త లెట్టి నెంటు గర్వము కచ్చియుండెను. 30 వ యేప్రిల్ తేదీన ప్రవేశించబడినందుండి. కావున విద్యార్థులకు కావించిన లవిన ప్రతికారమును తన యుద్యోగ మంత మొందులోపలనే కావించవలయునని నిశ్చయించెను. అందుకనే సైనిక కానము యొక్క కాల వర్తిమితిని పొచ్చించెను. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు మన దురదృష్టముచే చేతగాని వాచకల వారి మాటలని లోబడితి.

పంజాబు దురంతములను, విద్యార్థులను గౌరవ్యమును నగు వారిపై విధించబడిన కేటమును వర్ణనాతీతములు.

15 వ యేప్రిల్ తేదీకి తరువాత కాంతి ప్రజల వోట్లను నది పంజాబు ప్రభుత్వమువారికి వచ్చెను. అటుతరువాత యే కట్టుములలోను వ్యాపించలేదు. లైలాదారులవద్దకు, కల్లెటూల్లోను జరిగిన అక్కర్తములను తప్ప మరేమియు ప్రోత్తర అల్లరులు జరుగలేదు. 19 వ తేదీ యెగువరకు అంతయు కాంతి నొందెను. అటుతరువాత అల్లరి జరిగినట్లు కన్పించెను.

హంటరుసంఘములలోని భారతీయ సభ్యులు లాగుగ విచారించి ఇట్లు చెప్పుచున్నారు. "పంజాబు ప్రభుత్వమువారు చెప్పునట్లు నయినక కానమును బుద్ధిచెప్పుటకు ప్రకటించబడినది చెప్పియుండుటచే ఆ కారణము నయినక కానము కామరమిదిని పొచ్చించుటకు తగినది గా దని ముఖ్యోపాధ్యక్షులు.

108, 1 శ్రీ రామ, భాగ్య, బాంబాయి.

స్థానిక వార్తలు

శ్రీరామచంద్ర భక్తజనసభ:— శ్రీరామచంద్ర భక్తజనసభ 92 వ సంవత్సరము త్రివిధపుష్కరిని పంపిణీ చేసింది. వాస్తవ్యులగు భక్తభూషణం వెంకటాచలకృష్ణ గారు కృష్ణజనసభ కాలక్షేపము గావించును.

గుంటూరు మండల గ్రామోద్యోగీయ సంఘము:— ఈ సంఘముయొక్క కార్యనిర్వాహక సభ తేది 8.9.20 న సోమవారము తెనాలిపురమున పురమందిర మందు జరిగెను. గాన, స్థాయిసంఘసభ్యులెల్ల కలవరక దండలు (పార్థికులు—మాచిరాజు రామమూర్తి కార్యదర్శి.

ప్రాసెస్ యర్రం శెట్టిలక్ష్మణరావుగారు:— బాకట్ల నివాసముల సోమవారం సాయంత్రము 4 గంటల ముదలు 6 గంటలవరకు బయలుపురము మాధవరావు నందు (చేరగారాయణమూర్తి కంఠముగారి ఇల్లు) వారి వ్యయాను ప్రదర్శనములు మాపజేయుచున్నారనక ఎల్లరును విచ్చేయ (ప్రార్థించుచున్నామ— పి. యస్. హైస్కూలువిద్యార్థులు.

శ్రీకృష్ణమందిరసభ:— మహాశివరాత్రి ఉత్సవము:— చెన్నపురి పెద్దివాయునిపేట. వరదాను త్రివిధపుష్కరిని 97 వ. సంవత్సరము కృపాచంద్రులు ఈ సెప్టెంబరునెల 6 వ తేది సోమవారము ఉదయం 4 గంటలకు, శ్రీకృష్ణ మూర్తి తిరువారాధన ఆలయమునను తోడనే భజనగోష్ఠి తో తిరువీధి పురస్కారము, వాటి సాయంత్రం 6 గంటలకు శ్రీభక్తా శివరాజు సభ సెక్రటరీ ప్రహ్లాద శాలను ప్రహ్లాదభాగవతులవారి గోష్ఠిలో భజనము జరుపుదును. ఆమరదినం నెప్టెంబరు నెల 7 వ తేది బంకావారి సాయంత్రము 6 గంటలకు ప్రహ్లాద వైరాపేట మూర్తి రావు భాగవతులు వారివలన, చిరిసిన గంధర్వభాష్యానము జరుపుదును.

మదరాసు హిందూస్థానిసభ:— మదరాసులో కాపుర మేర్పడుకొనియున్న హిందూస్థానిసంఘము లన్నియును గలసి యొక క్రమేకీకరణ యా నెల 5 వ తేది అది వారమునాడు సాయంత్రము 4 గంటలకు, చింతాడిపేట లోనున్న ఆర్యామొదలిపిరిగిలో, కలకల కల్లకల్లగాని బాలికా పాఠశాల లోనో కనక గాదింపబడును. మదరాసు లోరగు స్థలమున మొక యువర (పాథుక, అంగ్లో, హిందీపాఠశాలను తెలుసుకును రాను జనాభా లెక్కలలో మదరాసు రాజధానిలోనున్న యాబాలివారి కగిన తరగతిలో నుంచవలెనని జనాభా నూకరింపెందెందున కోరుకును గాంతు. ఇన్. ఏడ్. కోడు లోనున్న “బొండిలి” కడమును తగ్గించి నివాసమున్న హిందూస్థానిలు అనువదము చేర్చుటకు పాఠశాల దైర్ఘ్యగారిని కోరుకును మదరాసు క్రమేకీకరణ విభాగనిబంధనలలోను “పి” భాగములో హిందీగూడ నొకతేభావగా నుంతుటకు దయరక్తగారిని కోరుకును ఈసభ యేర్పాటుచేయబడెను.

అవసరదేశీయ మహాసభ.

అహ్మదాబాద్ సభాసభ్యులతో కన్యాసములోని మాభ్యంతరము.
కలకత్తా సెప్టెంబరు 4:— నేటిదినము, బరుగుచున్న శ్రీకృష్ణ మహాసభాసభ్యుల సంఘాద్యులు, తమయవస్థానములో కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సంఘమువారి ప్రచారకము, హంటురు సంఘమువారి ప్రచారకము, కంటాబు దురంతమును విపులముగా చప్పించి. మాంపేగుల వాగ్దానమును గూర్చియు, పార్లమెంటు వారి చర్చను గూర్చియు మాచుటించుచు బిజీవునారు. ఈ క్షాంతి మున్నదను భ్రమ పోయినదనియు, క్రైస్తవతలో నుండరలెను, బాలి, యెల్లకాలం, దాగ్యముభంజించును మండలమినదేయము, కష్టముయములో నెప్పుడు స్వకృతిమినదేయధారకతేయం దవలెను గాని, వరులమినదేయధారకతేయం దవలెను తెలిసి. సహాయ నిరాకరణముయొక్క తర్కమునకు తామంద రామొందించెదమనినది, కాని కార్యక్రమముగూర్చి బాగుగా నాలోచించవలెనని చెప్పి. ఆ కార్యక్రమముగూర్చి పిరమియు, విగ్రహముగా చెప్పెను. కార్యక్రమగుప్రతియ, చూడవలెనని, నేనుండి, రేపుపోవునది కుడిరాదనియు

చెప్పెను. శ్రీకృష్ణాతుల ముగిసినచేతులనంతనే, మొక పాఠశాలనుండి, స్వదేశీకృష్ణులకు తమిళనామముండగా, హిందూ కళనైపుణము మాట్టవించు ఉపమానకరమనియు, తత్కారణము, అక్కడనున్న హిందూకళనైపుణ మంతయు నశివేయవలెనని, హెచ్చరించి.

వాతావరణ వర్ణితి

1920 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 4 వ తేది శనివారము

దినము	తేది	తేది	తేది	తేది	తేది
తేది	తేది	తేది	తేది	తేది	తేది
గోపాలపురం	96.8	89.1	...	16.45	24.67
విశాఖపట్టణము	94.8	89.0	9.10	9.18	18.59
కాకినాడ	94.7	87.0	...	17.18	18.91
బందరు	95.8	85.8	0.95	16.66	20.26
గుంటూరు	97.6	86.8	0.14	18.18	18.51
నెల్లూరు	100.0	88.5	0.17	5.52	8.99
చువూరు	96.2	86.5	...	6.21	12.89
హైదరాబాదు	88.4	91.8	00.2	17.50	20.64
ఆనంతపురము	90.1	81.6	...	8.95	10.85
బళ్లారి	97.1	84.4	...	6.60	9.34
కర్నూలు	94.8	85.4	...	4.89	15.68
కడప	91.8	84.2	...	14.47	15.55
బెంగళూరు	87.4	77.8	...	18.48	18.72
వెల్లూరు	94.8	84.8	0.10	9.29	18.32
సేలము	89.9	81.5	0.18	15.25	21.14
కోయంబటూరు *	90.8	81.1	0.20	7.18	8.87

ఎడ్వర్డు బార్నెట్, ఆర్కింగు వాతావరణకౌశల్యజ్ఞుడు.

స్త్రీమరులు.

రేపులో నిలువ యున్నవి.

చెన్నపురి సెప్టెంబరు 3-వ తేది

స్త్రీమరులు	చెన్నపురి ఏజంట్లు	బయలు	కేర	కేర	కేర
స్త్రీమరులు	చెన్నపురి ఏజంట్లు	బయలు	కేర	కేర	కేర
క్వామర్ బేతు	జి. దేబ్బు. కంపెనీ	రంగము	బొంబాయి
ప్రజా	బిన్నీ కంపెనీ	రంగము	బొంబాయి
రాజా	బిన్నీ కంపెనీ	రంగము	బొంబాయి
స్థానిక	—	—	—	—	—

రాజాపు స్త్రీమరులు

రాజాపు	స్త్రీమరులు	బయలు	కేర	కేర	కేర
రాజాపు	స్త్రీమరులు	బయలు	కేర	కేర	కేర
కాగపురము	జి.దేబ్బు.కంపెనీ	రంగము	బొంబాయి
పేట	బిన్నీ కంపెనీ	రంగము	బొంబాయి
రాజపుటు	బిన్నీ కంపెనీ	రంగము	బొంబాయి
క్వామర్ బేతు	జి.దేబ్బు.కంపెనీ	రంగము	బొంబాయి
మొదలగు	జి.దేబ్బు.కంపెనీ	రంగము	బొంబాయి
క్వామర్ బేతు	జి.దేబ్బు.కంపెనీ	రంగము	బొంబాయి
రాంకా	బిన్నీ కంపెనీ	రంగము	బొంబాయి
వాంకా	బిన్నీ కంపెనీ	రంగము	బొంబాయి
దేవరకొండ	జి.దేబ్బు.కంపెనీ	రంగము	బొంబాయి
వాంకా	బిన్నీ కంపెనీ	రంగము	బొంబాయి
టిస్తా	బిన్నీ కంపెనీ	రంగము	బొంబాయి
కల్పా	బిన్నీ కంపెనీ	రంగము	బొంబాయి

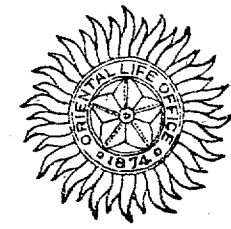
కావలెను.

భారతీయవిద్యుత్తును, బాలభట శిక్షణమునందును, బైపు కొట్టుకుందును క్రమర రాజకీయ విషయములందును అనుభవము గలిగి చురుకుగా వుండేయ గలగు ఆంధ్రయువకునికి భారతీయ సంస్థయందు నుండి యుద్యోగము కావలెను. ఏమిటిని చేయవలెనో చీకమొర యిచ్చెదరో యీక్రింద విశాసమునకు తెలుపవలెను.

K C/o ఆంధ్రపత్రిక, చెన్నపురి.

నశ్యము సాదాతేక సుగంధం

నశ్యముతో కంపెనీ. కావలెనువారు (బాడు) కలయును. 4 కలయును 0.7-0, 1 కిక్ 3-8.0, 1 బుడ్డి: 0.5-0, 1 నేరు 3-4.0, —ఎస్. పి. అయ్యర్, 97. కగడాల పిధి, మదరాసు.

ఓరియంటల్ గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీ

మొంటు సెక్యూరిటీ

లైఫ్ అన్వరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

1874 సం॥ స్థాపితము.

హెడ్డాఫీసు, బొంబాయి.

మానేజరు:— ఆర్. పాటర్ సన్ ప్రెమియర్.

ఫస్టును రూ॥ 5,15,00,00 వైగానే యున్నవి. 1919-వ సంవత్సరము నందు

వరుంబడి ,, 84,98,305

ఇప్పులు జరుగుచున్న అభ్యాస

రెన్యుల మొత్తము ,, 24,63,20,000

మునువటికంటె ఇప్పుడు పాలిసి

దాల్చుకు బాన్తిగా చెల్లించిన

మొత్తము ,, 5,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరపున వనిచేయుటకు ఏజంట్లు కావలయును. వారు అనుభవ శాలితుగ నుండవలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును.

ధరఖాస్తు ఫారములకు యీ క్రింది విలాసమునకు వ్రాయుడు. 672

Apply to:—
F. E. Vaid Esq, Branch Secretary
Oriental Assurance Building,
Post Box No. 8, Madras.

నీకు తామర బాద గలదా?

ఒక్క మా తామరలెలము దబ్బను అరు అదాలకు కొని నాలుగయిదు సాయలు రాదినయెడల మీ తామర నిర్మూల మగును. నయమునానియెడల మీ అరు అదాల తిరిగి తీసుకొనవచ్చును.

అనేక సంవత్సరములు మానములు బాధపడినవారు దీనివలన తక్షణమే ముఖము పొంది.

హా! నిదురపట్టక బలము బలముచుండు అవస్థ మగవానిలైనను వచ్చు.

దబ్బ 1-కి అ. 6. 12-కి రు. 8-12. 100-కి రూ. 25.

అనేక ఏండ్లకుండి యున్న తామర నాలుగయిదుసాయలు రాదినయెడల మీ తామర నిర్మూల మగును.

శిక్ష:—పురుగుల జంపి చెడిపోయిన చిరమును మంచి స్థితిలోనికి తెచ్చుట అయియున్నది. ఇందులకు చేయవలసిన వైద్యము:—1. మందు లోచర్మములోనికి పోవు యును. 2. పురుగుల జంపు మందును వాడవలయును. 3. పురుగు తిరిగి పుట్టకుండ చేయవలయును.

రాజారాణిగల బొమ్మను చూచికోసుటమంచిది. అమృతాంజనముడిపో, రీతులు శెట్టిపిధి, మదరాస్.

Mesopotamian Situation.

Serious Agitation in Hammar.

Systematic Attacks on Railway Stations.

(REUTER'S.)

LONDON, September 2. A War Office *communiqué* says:—The situation in Mesopotamia shows improvement in the disturbed areas but is becoming tenser in districts not yet in open rebellion. The Lower Euphrates, Hammar neighbourhoods are being seriously affected by agitation. The Samawah railway station was attacked on August 29th and is still invested. Few casualties have so far been suffered. The Muntafik Arabs have been aroused by the preaching of Jihad on the part of fanatics and the withdrawal of the British Political Officers by air alone will save them being murdered. The Samarra station was attacked on August 29th and the ferry was captured but retaken by the local levies by the 30th. The tribesmen were dispersed. The Istabulat station was attacked and burned, but the attack on the Sumeicha station was beaten off. East of Mosul, the Surochi tribes have seized Batas and are attacking the garrison at Rowanduz. The garrison at Kingarban has been relieved.

Baqubah Re-taken.

Attack by Sikhs.

LONDON, August 29.

BAGHDAD.—Baqubah was re-taken by the Sikhs on the 28th instant. Little opposition was encountered. The insurgents at Kufa have repaired the field gun captured last month at Kefi, but have expended most of their ammunition. No fresh development has taken place elsewhere.

We have re-occupied Baqubah. A column from Khanikin has visited Quizil Robat, which place is intact. The position in Abiril, Muntafik, and Sammarah divisions is increasingly delicate.

No fresh developments have taken place.

LATER.—Baqubah was re-occupied by the Sikhs on the 28th in the face of little opposition.

The situation elsewhere remains unchanged.—*Pioneer*.

Its Strategic Value.

A Link in the Indian Defence.

LONDON, September 2.

A military correspondent of the *Times* describes the strategic value of Mesopotamia as a link in the Indian defence. He points out the danger India continues to run of an attack by aggressive Russia from the north and north-west. The conditions are such that an invasion through the buffer state of Afghanistan is unlikely but things are very different with the other buffer states of Persia, which shows that an invasion is possible from three directions, from Tashkent, from the Caspian and through the Caucasus. Moreover Teheran lies in an exposed territory. A short campaign might place it in Russia's hands and once lost, a re-conquest would afford almost insuperable difficulties. Mesopotamia, therefore, is of importance military, as a base for the British forces in Persia. The importance will subsist so long as we maintain an interest in Persia and regard her as one of the pieces in the armour covering the North West frontier of India. Should Mesopotamia prove an insecure base, and expensive to maintain, the decision to evacuate would involve a departure from Persia and the revision of the ideas as regards the defence of our eastern Empire. The correspondent shows that the military position in Mesopotamia is unusually difficult owing to the Arabs affording no conceivable military objective. The correspondent contends that the only conceivable way of dealing with them is the adoption of methods, to which we had recourse in South Africa, namely: the earliest repression of all risings, the erection of blockhouses in the subdued areas and the gradual restriction of the area of trouble, but the restoration of order must be speedily followed by the grant of freedom and representation; because military means of attacking the problem cannot by themselves suffice.

General Denikin's Disclaimer.

Why he Withdrew from Russia.

LONDON, August 27.

General Denikin writes to the *Times* indignantly denying the statement in Lord Curzon's correspondence with the Soviet, to the effect that Lord Curzon used his utmost influence with the General to abandon the contest, promising to do everything to ensure peace while stipulating for the safety of the *personnel* of the White forces and the Crimean population.

General Denikin continues the Curzon note, "has decided to follow this advice and leaves Russia" resigning the Command to General Wrangel.

Denikin's repudiation affirms that he never had any dealings with Lord Curzon and when he withdrew to the Crimea it was to maintain the struggle to the best of his ability. His retirement from the Command was due to reasons wholly independent of Lord Curzon. He has always been, and remains, of opinion that it is necessary to fight the Soviet to the end for the preservation of Russia and Europe.

Disclosures damaging to the reputation of M. Kameneff, the Bolshevik Envoy in London, are coming out through Russian correspondents who affirm that M. Kameneff, whose real name is Rosenbaum was tried in 1915 for inculcating defeatism among the Social Democrats in the Duma and sentenced to exile in Siberia. One correspondent states that Kameneff's wife came to him imploring him to work for a mitigation of this sentence, to save him from despatch to Eastern Siberia. A high official who was approached conceded the request, but producing the prisoner's record expressed surprise that any one should ask leniency for such a scoundrel. M. Milivkoff, author of the recently published treatise on Bolshevism, says he was present at the trial and speaks of Kameneff's pitiable attempt to dissociate himself from those whose crimes he had inspired.—*Pioneer*

(ASSOCIATED PRESS.)

The following is published in the current issue of the *Gazette of India* Foreign and Political Department:—Permanent salute of nine guns is granted to the Nawab of Banganapalle.

Education Department—Captain S. R. Rao, I. M. S., is appointed Deputy Sanitary Commissioner.

The Coal Crisis.

Situation not Critical.

Opinion on Rumours.

(REUTER'S.)

LONDON, September 1.

Although the *Evening News* declares that mediation has been rejected the Railwaymen and Transport Workers to-day decided to strike with the miners, in the event of latter's striking. It may be pointed out that these alarms are likely to be recurrent during the next few days. They will really be due to the Triple Alliance manoeuvring for a strategic position. Neither transport workers nor railwaymen, according to their constitutions, can be called out at a moment's notice. Transport workers, comprising mainly dockers who are most hostile to going to extremes, must hold a ballot before striking, while the Railwaymen must refer the question to the Delegate Conference. Both would cause at least ten days delay. Meanwhile official circles do not regard the situation as sufficiently critical for the Premier to curtail his holiday.

(ASSOCIATED PRESS.)

Homeward Passenger Traffic.

A Press Communiqué.

SIMLA, September 3.

A Communiqué says:—In June last the Government of India consulted Local Governments on the subject of the homeward passenger traffic in the spring of next year. The Secretary of State had previously been asked whether any form of passage control could be introduced at home, but Local Governments were asked to consider whether control should be exercised over the allotments of berths in India, on the assumption (1) that a large number of persons had been disappointed of berths this year and that the demand for accommodation on Homeward bound steamers next spring would in consequence be abnormally large and (2) that at the same time there would be an exceptionally great influx of tourists into India in the ensuing cold weather in connection with the visit of His Royal Highness the Prince of Wales.

The replies to this letter have now been received. Local Governments with one exception are in favour of control. Commercial opinion is divided, but on the whole is against control.

Circumstances however have altered materially since the above letter was written. In the first place, apart from the fact that the visit of His Royal Highness the Prince of Wales to India has been postponed, the steamship companies at home have agreed to exercise and are exercising a strict scrutiny over applications for outward passages to India during the next few months and give priority in the allotment of berths to persons who are able to prove that they have an adequate reason for desiring to come to India. Moreover, the Peninsular and Oriental Steamship Company have agreed to exercise a some what similar system of control in India over applications for accommodation in steamers leaving for the United Kingdom during next spring. Applications for accommodation received from persons residing out of India will ordinarily be refused and in this way the danger of mere tourists receiving berths in preference to persons resident in India who require to go Home for reasons of health and recreation, or for other valid reasons, will be averted. Further all persons who apply for accommodation on Homeward bound ships next spring will be required to fill up a form and to state when they last returned from Home and what their reasons are for desiring to go Home.

The information thus applied will enable the company to exercise some discrimination in the allotment of berths, but ordinarily berths will be allotted in order of priority of registration and this will be the main principle followed.

It is hoped that other steamship companies in India will adopt a similar system. It is hoped that these arrangements will prevent a recurrence of the state of affairs which in the spring of the current year, aroused some dissatisfactions.

The shipping position has improved materially in two important respects. The Peninsular and Oriental Company are now working on a programme which has been worked out for some months ahead and one of the main difficulties with which they had to contend last spring has thus been removed. Moreover, they hope to be able to place on the Home run much larger steamers than were available in the earlier months of this year.

Statistics also shows that a far larger number of passengers were taken Home from Bombay and Karachi in the first six months of this year than at one time seemed probable. The figures which have already been published show that nearly 10000 persons sailed for Home from Bombay and Karachi in the first six months of this year against slightly more than 8000 in the corresponding period of 1914 and it is doubtful whether they carry over the next year will be as great as was feared in June. Moreover the Peninsular and Oriental Company which as already mentioned will be working on a much longer programme and Oriental Company which as already mentioned will be working on a much longer programme and which will be able to offer applicants berths on steamers timed to sail several weeks ahead, propose to revert to their prewar system of demanding a deposit from all persons to whom accommodation is definitely offered. It will thus be seen that the Peninsular and Oriental Company (and it is hoped the other steamship companies also) are in a position in many respects to revert to normal working and this being so the Government of India have decided that it would be a mistake for them to interfere further than they have already done, by inducing the steamship companies at Home and the Peninsular and Oriental Company in India to institute their own system of control. At the same time they desire to repeat the warning which was given last year and unfortunately neglected. Even before the war more people applied every year for accommodation in Homeward bound steamers in March, April and May, than there were berths available. Whatever action is taken the same state of things is inevitable next spring and the public is strongly advised whenever possible to book accommodation on steamers leaving India before March.

Collaboration with Bolsheviks.

Offer Rejected by Germany.

Foreign Minister Explains

(REUTER'S.)

LONDON, September 2.

BERLIN.—Speaking in the Foreign Affairs Committee of the Reichstag Herr Simons, the Foreign Minister disclosed that he had been urged to collaborate with the Bolsheviks against the Western Powers and thus break bonds imposed by the treaty of Versailles. After mature reflection he had rejected the course because, in view of the defenceless state of the country, Germany would immediately become a theatre of war. On the other hand proposals had been made to Germany to make common cause with the Western Powers against Russia. This however was also impossible. No power, warring against the Soviet Russia, need count on Germany's support. Statements that Germany had concluded a secret agreement with either Russia or Poland were absolutely false. All negotiations with Poland for the purpose of settling frontier questions, had been public but quite fruitless, and considerable amount of ill-feeling had been generated.

Oil Fuel Locomotive Trial.

LONDON, September 1.

A three hundred ton train made a demonstration run from Euston to Birmingham drawn by a North-Western express engine, fitted with Scarab oil burning system, invented by Col. F. E. Macdonald who devised and applied it when on active service in Mesopotamia. A large number of distinguished engineers travelled in the train, including Col. Macdonald. The Scarab burner affords great economies, compared with the use of coal.

Condition of Lord Mayor.

Satisfactory Report.

LONDON, September 2.

The satisfactory report given of Macsweney by the Home Office physician raises the question whether the Lord Mayor is now taking nourishment. The belief that he is doing so is strengthened by the behaviour of the Lord Mayor's chaplain, who was wont, when leaving the prison after his daily visits, to spread alarming statements, but who last night refused to speak.

(ASSOCIATED PRESS.)

Pudukotah News.

PUDUKOTAH, September 3.

The nineteenth session of the Representative Assembly met to-day at 2 P. M., at the Darbar Hall, Public Offices, at which there were present, among others Mr. Burn I. C. S., Mr. V. R. Durai Rajah and Mr. G. Ganapathy Sastriar (members of the State Council).

Mr. Sidney Burn in welcoming the members made a brief speech surveying the agricultural outlook of the state and the situation created by the rise in prices of food stuffs and other necessities of life and also activities of various departments during the fasli. Touching the question of establishing village panchayats he said that they were strongly in favour of the establishment in villages of agencies to attend locally to local needs. No central department of Government could do this work; if it could it would be monstrously expensive and wasteful. But the question was what kind of local bodies were to be established and what powers and duties they should have. They had to find out what would suit the environment and atmosphere of their own villages. He suggested that the best hope of success lay in developing such institutions of germs of institutions as they found already existing. The first essential was to get the villagers themselves interested and until they were interested there was no hope of progress. Passing on Mr. Burn said:—Following the procedure of this assembly we propose to take the answers to the questions to-day and discussions on various subjects to-morrow. There is however one subject which it will be convenient to discuss to-day and that is the question of the Legislative Advisory Council. In response to your suggestions and requests we recommended to His Highness that the scope and powers of the Legislative Advisory Council might be increased. His Highness has been pleased to say that this is an excellent move in the right direction and has commanded as follows:—(1) That the number of non-official members may be raised from four to six of whom four may be elected by yourselves, one for each taluk and one for the town and two may as at present be nominated by His Highness. (2) That the members may be permitted to bring forward for consideration such bills as they consider it necessary and expedient to have passed into law, (3) That all bills intended to be passed into law should be placed before the Council, with two Provisos, viz. (a) that Emergency Regulations may be passed without introduction into the Council and (b) that the State Council reserve the power of vetoing any bill passed by the Legislative Advisory Council.

Sir George Lloyd at Surat.

Appeals for Co-operation.

BOMBAY, September 3.

H. E. the Governor, in opening the Sarvajanic College at Surat yesterday evening, referred to the wonderful past history of Surat, and made a passionate appeal for co-operation. His Excellency said:—Let us march on together, not with non-co-operation, but with absolute co-operation, British and Indian, all together to help forward in the great work that shall bring India as a self-governing dominion under the British flag. Keep your balance, keep your judgment, keep your nationalist patriotism alive, keep your loyalty to the great organisation of the Empire alive. If that is done, I have no doubt as to the future either of the Empire to which we all belong, or to the vast possibilities of this great country.

The following is notified in the current issue of the *Gazette of India*:—The leaflet called "British barbarities in India" published by the *Young India* in New York has been proscribed.

The Special Congress.

Opening Day.

Mr. Chakravati's Welcome Address.

(ASSOCIATED PRESS.)

CALCUTTA, September 4.

At to-day's Indian National Congress, Mr. B. Chakravati Chairman of the Reception Committee in welcoming the delegates, discussed at great length the Congress Sub-Committee's Report and Hunter Committee's Report on the Punjab affairs. Considering the Montagu despatch and Parliamentary discussion subject, he said he was disappointed of the justice and good faith of British governing classes, a nation in leading strings is a nation in helotage and that for all justice, strength and help in evil, one must look within and not without. Speaking on non-co-operation he said they were united on the principle of non-co-operation, but it was the details of policy which really counted. He was not clear in his mind about these details. It was however obvious that the remedy to be accepted must not be of a tentative nature. In conclusion he demanded wholesale withdrawal of Indian troops from Mesopotamia, protested against the ignominy of Indian troops conquering a country from which their own people would be kicked out as soon as it had been made safe for the white races.

Officer's Suicide.

BOMBAY, September 3

Lieut. F. Dardle, of the Second Battalion, 22nd Punjab, committed suicide by firing a revolver in his mouth whilst driving in a taxi car opposite the Churchgate station on Queen's Road at 10.40 last night. The deceased came to Bombay on the 24th ultimo and had since been residing in the Taj Mahal Hotel. About 10.30 P.M. yesterday he got into a taxi car at the hotel, and after driving as far as the opera house, told the driver to turn round and take him back to the hotel. Whilst the car was opposite the Churchgate station the driver heard the report of a revolver, and on turning round saw the officer asleep, as it were. He took the car to the Colaba Police Station, where the deceased was found dead, and a six chambered Colt revolver was lying between his feet. There was only one cartridge in the chamber, which appeared to have been recently fired.

The body of the deceased was removed to the morgue and inquest held by the Coroner to-day. Captain T. P. Roper of 11th Rajputs said that the deceased shared room with him for thirty six hours at the Taj. The witness last saw him alive at 10.30 P.M. yesterday. He was very quiet and reserved and slept much during night. He said he was going home being demobilised. The witness understood from deceased's manner that he was not pleased about going home.

The deceased's bearer said that he had been nine months in his service, but noticed nothing strange in his behaviour.

The taxi driver next gave evidence describing how he discovered the suicide.

The medical evidence also having been tendered the jury returned the verdict that the deceased's death had been caused by having shot himself in mouth with a revolver.

The Fiji Question.

Detailed Inquiry Urged.

BOMBAY, September 3.

The Secretary of the Imperial Indian Citizenship Association has addressed Sir George Barnes, member for Commerce, Government of India on the Fiji question. The letter states that the Committee of the Association, after careful consideration of the papers relating to the recent Fiji disturbances, consider that the Fiji Government were not justified in treating the meetings of Indian Labourers as meetings of rebels and their acts as acts of open rebellion and in taking drastic measures as wholesale arrests, heavy punishments and serious restrictions on movements to which large number of Indians were subjected. The Committee urge upon the Government the need for a detailed enquiry into the occurrences and suggest that if the Government should be sending out such a Commission to enquire into labour conditions of the Colony it should be asked to enquire into the Fiji occurrences also. The commission should be representative in character and include at least two competent Indians. The Committee also urge the Government of India to press for either trial of Mr. and Mrs. Manilal for any offence by the Fiji Government or restoration of liberty to them.

Crown Prince of Siam.

SIMLA, September 3.

According to the present arrangements the Crown Prince of Siam will arrive in Calcutta on 5th October and reach Simla on 8th October. He will remain here for a few days and then proceed to visit Peshawar, Rawalpindi, Delhi, Lucknow, Cawnpore, Jubbulpore, Saugor, Agra, Bombay and Madras and will leave Calcutta about 23rd November for Rangoon and Moumein. H. R. H. will be the guest of Government during his stay in India.

Madras Labour Problems.

OOTACAMUND, September 3.

In view of the attitude adopted by the Central Labour Board the Madras Government have abandoned the proposal to appoint a committee containing representatives of the employers and of organised labour to enquire into the problems affecting labour throughout the Presidency. The Commissioner of Labour will report the measures for obtaining information on the points which were referred to the Committee.

Calcutta Defamation Case.

CALCUTTA, September 3.

To-day before the Second Presidency Magistrate an application was made on behalf of the Hon'ble Fazlul Haq, Member, Bengal Council and High Court Vakil, against Babu Panch Cowrie Banerjee, the Editor of *Nayak*, a vernacular daily at Calcutta, on a charge of defamation. It was alleged that the accused published ironical insinuations against the petitioner in connection with the petitioner's marriage, and published a cartoon and allegations against the petitioner and his wife. The Magistrate issued summons and a search warrant for the seizure of the manuscript and block.

The Kutchi Memon Bill.

Sir William Vincent's Speech.

Difficulties Explained.

(ASSOCIATED PRESS.)

SIMLA, September 3.

Speaking on Mr. Jaffer's motion for referring the Kutchi Memon Bill to the Select Committee, Sir William Vincent said:—My Lord, I think the name of the Hon'ble mover will always be associated in the minds of many members of this Council with this Kutchi Memon Bill of his. It is probable that the members of this Council, after the exhaustive discussion which we have heard on this Bill from the Hon'ble member, are now better informed on the characteristics and customs of this interesting and important community, and I do not think that there is much left for me to add. The Home Department, of course, have a great many notes and references about the subject, but I do not think that the members of this Council generally have had such detailed information placed before them with such authority before. The position of the Government in regard to this Bill is really somewhat difficult. There is a demand for a change in the law by a large majority of the community. Although I do not accept the representation of opinions put forward by the Hon'ble mover as entirely comprehensive, they are accurate so far as they go, but owing to some reason he has quoted the opinions which favour the bill. The Government are naturally sympathetic towards a bill affecting a community when the large majority of that community wish to change the law, and it is indeed a very unfair system under which, as was said once by an Hon'ble colleague of mine, "a live Muhammadan becomes a dead Hindu" that is, men are Muhammadans so long as they are alive, but as soon as they die their estate descends according to the Hindu law of inheritance. At the same time there is not absolute unanimity among the persons consulted as to the desire for this legislation. For instance, in the *Burma Opinion* which is quoted, Sir Abdul Currim Jamal, who is a very important person there, I believe, qualifies his opinion about the bill by saying it ought to be permissive and not obligatory.

The Hon'ble Mr. Haroon Jaffer:—He is not of the Community."

I am sorry that even after the informative speech of the Hon'ble member I was not aware of that. Then Mr. Moledina says that for centuries these Kutchi Memons have been governed by the Hindu law of intestate property, and he contends that the application of this law would not at all interfere with performing the ceremonies, and states various objections to adopting the Muhammadan law of inheritance. There are a certain number of other opinions which are equally opposed. Mr. Moledina, the Hon'ble mover tells me, has since changed his opinion. All I can say is, that I have no official intimation of that, nor do I know the circumstances in which that opinion was changed, but the Government's feeling about this bill is that it is drafted, in two respects at least, in very wide terms. In the first place, though it is a minor matter, it overrides all family custom. Now members of this Council will agree that it is a very dangerous thing to do, having regard to the extent to which family customs prevail in many cases. I do not know how far these family customs refer to inheritance, but certainly the wording of the bill does not prescribe any such limitation. The real point of objection however, is that this bill makes it obligatory on all Kutchi Memons to adopt the Hanafi Muhammadan law. Now this is without any regard to the vested interests of persons already in existence. It is without any regard to the personal wishes of individuals, and I think that any lawyer in this Council will see that there are objections to changing the personal law by which an individual is governed without giving him any option in the matter. It is also very well to say that A.B.C. and D. all want this, but that is no reason why E. and F. should be made to take it up whether they like it or not. That is the position which I wish to make clear to this Council. There is of course, also this difficulty to which I referred, that the Bill will not apply to Indian states. It is a matter for serious consideration whether Kutchi Memons in British India should be subject to one law, and in Indian states to another law. That is a position that might create very great difficulties in practice. It may be found possible to avoid the dangers arising out of the obligatory character of the bill. It may be possible to secure the main objection that I have to its obligatory character. The Government of India are, however, prepared to allow the bill to be referred to the Select Committee on various specific vested interests, particularly with regard to family customs, and if the Committee think fit it goes really without saying, but I want to make it clear that they have every liberty to recommend that the bill should be republished, in which case it will come up in the ordinary course of business before the Reformed Councils. It will have to be reintroduced in the Reformed Councils and passed there, subject to those conditions which I think, will appear to everyone who is really not perhaps prejudiced by overzeal in favour of the bill. The Government of India are prepared to accept the motion of the Hon'ble mover.

H. E. the Governor of Bombay accompanied by staff returned.

The Mail Steamer *Devanha* which left Bombay on 14th ultimo, arrives Marseilles on Thursday 2nd instant.

The Anchor Line *Nassilia* homeward bound, arrived Marseilles on 2nd instant.

In response to pressing requests from all parts of India, Dr. Rash Bihari Ghose, who is now in Simla, has decided to stand for a seat on the Council of State, representing the Non-Muslim electorate of Western Bengal.

The Burma Government have appointed a police court interpreter in Tamil and Telugu as a special officer to enquire into the economic conditions of Indian Labour in Burma. He will be attached to the office of the Inspector of Factories.

Over 320 viss of opium, consigned from the Sham States, was seized at the Rangoon goods yard on Wednesday evening, having been concealed in condensed milk tins, and placed in bags of soap nuts. No arrests have been made.

Latest Telegrams.

(Reuter's Agency.)

(Un-corrected.)

LONDON, September 2.

Mr. Balfour replying to M. Kameneff's note of August 26th, expresses gratification that the Soviet has renounced the demand for the creation of Polish Workers, Militia, but denies that the British Government ever recognised that the limitation of Polish army to fifty thousand men was a just peace condition. The British Government merely declared that this condition would not be considered sufficient ground for active intervention. Mr. Balfour regards the Soviet's statement that the proposed Civic Militia was a concession to Poland as evidently just, but a jest intended to disguise the true character of the Soviet diplomacy and certainly requiring an explanation owing to the Soviet concealment of the intended nature of the Polish Civic Militia which concealment is now admitted. The British Parliament which at the adjournment was most anxious about the Polish situation separated under impression that Poland would neither lose her national independence nor her legitimate frontier. Parliament and the country were certainly deceived and the reason for this may be conjectured out has not been avowed. Dealing with Tchitcherins suggestion, that British objections in this connection were due to the fact that the Civic Militia must be composed of workmen. Mr. Balfour declares that this is an error; the objections would have been as strong if the Militia were to have been composed of millionaires. Finally as regards Tchitcherins comparison of conditions of wage earning populations of the Soviet Russia and Britain, Mr. Balfour says he does not doubt that there are inequalities in Britain which do not now exist in Russia. Observing that he has never for a moment questioned the complete efficacy of the Soviet methods for making rich men poor, but that he fears in more difficult task of making the poor men richer the Soviet has failed.

It must not be assumed that the decision of the miners to hand in strike notices, means, that strike is inevitable, for notices do not expire before the September 25th and much may happen before then. Although it is stated that there will be no peace move or compromise by the miners, it is considered certain that other trade unions, particularly the Parliamentary Committee of the Trade Union Congress which is meeting in Portsmouth next week will make desperate efforts for peace and that, following the example of the railway strike, a negotiating body to meet the Government will be appointed. The situation therefore though grave and critical is by no means hopeless.

WARSAW.—The Soviet has accepted Riga as the venue for renewing peace negotiations. The head of the Soviet delegation will be citizen Joffe. The Soviet has demanded certain guarantees respecting immunity for the Ukrainian delegation and the Right to unrestricted communications which the Polish Foreign Minister Prince Sapieha has taken steps to secure. It is understood that peace negotiations will be resumed in the course of the next week.

LONDON, September 2.

A Special meeting of the Parliamentary Committee of the Trades Union Congress has been called at Portsmouth tonight, to discuss the threatened coal strike.

LONDON, September 3.

PARIS.—A message from Berlin states that Foreign Minister Soman has informed the French Ambassador that Germany accepts all the French claims to reparation in connection with the Breslau incident.

LONDON, September 2.

Crisis in engineering trades has arisen through the electricians and employers dispute whether the foremen must be members of Electrical Trades Union. The foreman of Cammell Laird Works, Sheffield resigned from the union. The men demanded his dismissal failing his rejoining the union, the employers refused to dismiss him and issued the lockout notices for September 4th. During the negotiations, the Ministry of Labour intervened; but this evening, a collapse of negotiations is announced, consequently the employers' lockout will come into operation on Saturday. The seriousness of crisis is due to the fact that the electricians are the key men to many industries and consequently the prolonged lockout will ultimately cause stoppage to the whole engineering industry.

LONDON, September 3.

A telegram from the Polish sources, dated the September 1st, says that in consequence of Soviet mobilisation orders, the Ukrainian peasants have revolted and are forming guerilla detachments which are marching against the towns which are at the headquarters of Bolsheviks. It is stated that the provinces of Kharkoff, Kherson, Kieff, and Ekaterinoslav are in the midst of civil war which is extending to Volhynia and Podolia, also that similar movement has broken out in the neighbourhood of Odessa.

LONDON, September 2.

A Polish Communiqué says that Budienny, after advancing beyond Zamosa, was attacked by Mr. Haller's army group in rear and finding himself surrounded, he began to retreat. He undertook several cavalry charges despite enormous losses in his endeavour to force the passage through; in course of fighting Mr. Budienny's army was destroyed with the exception of a few detachments. Retreat is completely disorderly and the pursuit continues. The War booty is great. Among the Bolsheviks killed are two Brigade Commanders and twelve Commissaries.

The Police and Military set fire to the town of Ballaghadarén as reprisal for two policemen shot dead there last night. Practically the whole main street was destroyed. There have been sensational reports of vast captures of farms and captures of arms and ammunition in police raids in Belfast; but it is announced officially that only one rifle and 160 cartridges were seized. Belfast generally is quiet to-night. Incendiarism has practically ceased and the general situation is well under control, the chief trouble at present is intermittent sniping in the back streets the police and military are busily engaged in dislodging snipers.

నిజాం కట్టణము హా కలు.

కుమరయ్య అందు రామచంద్రా,
(2422) వాడి వీర్య.

అంజుమాని.

ఇస్లామాల్ మస్లిమున్.

ద్వితీయాశ్వాసి కనిశిశోత్సవము

మొన్నటి సాయంత్రము 'మవుంటు' రోడ్డున 5 గంటలకు 'ప్రభుత్వము' జరిగినది. గౌ. భాగవదాచార్య వాణి అబ్దుల్లా వాణి కాశీమనేలు సాహెబులవారు ప్రధానముగా (ఉద్యోగ) గౌ. ఎ.కె. నుబూరావు, డి. బి. కరాంతులవారు వారు మాన్యును. ప్రాంతీయములుగూడ సభకు వచ్చిరి.

సంఘాతము.

విద్యాకంఠము లేనట్టియు ముసల్మాన్ సంఘమున ముఖ్యులయిన ఇతరులను ప్రోత్సహించు విద్యకు గల పాపములను గడుపుకొనుటల చేయుటయు వారికి ముఖ్యముగా, సాంఘిక విషయములందు ప్రభుత్వమును కలుగజేయుటయు ముఖ్యమైయున్నది. కనుకనే ఇటువంటి చదువుకొనుటకు వీలు లేని వారలకు (కార్మికులు) రాత్రిపాఠశాలలను నియమించి చదువును మరితర విషయములను బోధించుచున్నది. నిజముగ నీవలగువారికి చదువు కొనుటకు ప్రస్తుతము అతిముఖ్యముగా నీచుబడుచున్నది. ఇస్లాము మతసిద్ధాంతములను గూర్చి మతబోధకుల ఆశీర్వాదముల నిచ్చి బ్రాహ్మణుల కలుగజేయుచున్నది కాని వీరికి ముందు రాత్రి పాఠశాల ప్రవేశము లేక గాని బంధీకృతులైనవారిని మరల యుజ్జామార్గముల ననుసరించి శిక్షణ ప్రసంగి చేయుటను సంపాదించుకొనుటకు గూడ సహాయమునకర్పించు పూనుకొనుచున్నది. సామాన్యముగ బహుమందు దుకాణములలో పొట్టులను గట్టు తురకభాష గల కొంత కొంతములను ఇతరులకు అట్లుపయోగించుటకు ఏర్పాటులను చేసిరి. అట్టికాగితము అతయోగించబడినచో ఉపయోగించినవారికి కక్ష గూడ విధించుటలు కానన మేర్పడినది. ప్రస్తుతము ఆరు రాత్రిపాఠశాలలు వీరిచే పోషించబడుచున్నవి.

కార్యక్రమము

అధ్యక్షులు వ్యాఖ్యానము 30 అబ్దుల్ రహిమ్ సాహెబుగారి స్వాగత మొనర్చిన పిదప కొంతమంది కొన్ని వద్యములు చదువబడినవి. వార్షిక కనిశిశోత్సవము ఉద్ఘాటనమునకు సంఘముయొక్క కార్యదర్శి చదివెను.

సంఘము చేసిన

మనవి ప్రకటించుచు ఉద్ఘాటనమునకు మహమ్మదు సాహెబులవారు (ఎం. ఏ) గారు మాట్లాడిరి. తదనంతరము వీరిననుసరించి సమగ్ర అబ్దుల్ ఖాదర్ సాహెబుల వారు మాట్లాడిరి (ఎం. ఏ. ఎల్. డి) గారు ప్రకటించిరి.

అధ్యక్షులు.

శ్రీమంతులు తమ ముసల్మాను బాలరను అభివృద్ధిలోనికి తెచ్చుటకు ప్రయత్నించవలయుననియు, విద్యను ముస్లిముల వీధిబాటయందు, కార్మికులకును నిర్వంధము చేయవలయుననియు ప్రస్తుతము ముసల్మాను సంఘమును ఆసీరించిన అంతకారమును బారదోలి వ్యాస బోధితిని ప్రకటించుటకు చేయవలయుననిరి. తమంతకు తాము ప్రభుత్వమున ప్రయత్నించిన ఇతరుల సహాయము చేయవలయుననియు తెలిపి సగుణములను గుండుననియు నుడిచిరి. ముసల్మానుల యాచారములకి ఇస్లామునుగూర్చి తెలియజే తెలియదనియు దానికంతకును విద్యాకంఠము లేకుండుటయే కారణమని చూపిరి. ఇతరుల మనచుకమును ఆలగ ద్రోతులకు కుట్ర ప్రయత్నించుచున్నది. మనము మేల్కొనవలయును. పూర్వపు బ్రాహ్మణులను ఇప్పటి కొన్ని కృత్యములకు వారగలము. దానికి సమమే వారకులమరి. మనకులయిన ముసల్మానులను ఉద్ధరించుట ఉద్దేశములని యితరతరకు ఉద్దేశము ఆపని చేసినవార వారు కాదు. పూనుకొనిన జయమును కాంక్షగలరు ఇప్పుడేపుడు ఉద్దేశము గూడ

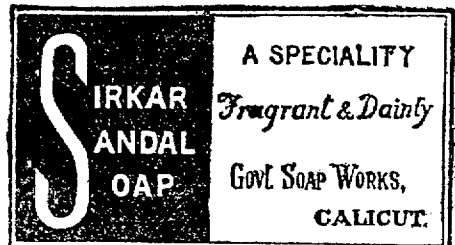
ఈవిషయమై కనిశిశోత్సవమునకు ఎంతయు సంకసముగ నున్నది. చాలవరకు మదరాస్ వ్యాపకదైర్ఘ్యముగ ఇస్లాహాం నేటుబహదూరుగారు భవనహామము చేయుచున్నార. శ్రీమంతులకు ఇతరులగూడ తోడ్పడవలయును. ఇప్పుడున్న పాఠశాలలు చాలవు. సగరమును ప్రతివోటున ఒక పాఠశాల యుండి తీరవలయును. సమాచారసంఘములను నెలకొల్పి పాఠశాలలను నెలకొల్పి వలయును. ఆయా పాఠశాలప్రాంతములను మున్నవారు పాఠశాలల విషయమై శ్రద్ధ వహించి బాలర అభివృద్ధికి తోడ్పడవలయును. పక్షము వారి బోధనవారలకు రాత్రి విద్యను గలవలయును. ధింకసాఫీకల సాహెబుగారు (డిప్యూటీ సమాజము) కరండికారు, వ్యాస సమాజముగారు చేయవలయు పాఠశాలలను నడవవలయుననియు అందరను తోడ్పడవలయుననియు ఉద్ఘాటనమునకు నడిచిరి.

కడకుట గౌ. ఎ.కె. నుబూరావుగారు, మరితరులను సంఘమునకు కొంతభవనము విరాళముగ దానతో నొసగి సంఘమువారి వందనములను పొందిరి.

అధ్యక్షులకు వందనములతో సభ ముగిసింది.

160 పుటల పుస్తకము ఉచితము
అరోగ్యమును కాల్పనమును పొందుటకు స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కలుగుచున్నది. ఈ ఉత్తమ మైనపుస్తకము అరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి శరీరసౌఖ్యమును, దృఢకాంతమును, ఆయుర్యవృద్ధిని ఇప్పించును. ఈ పుస్తకము యివానుగా నీయబడును. పోస్టుచార్జియు మేము భరించి వంపెదము. తెలుగు ప్రాంతీయము. (219)

వైద్యశాస్త్రి మనోజంకర్ గోవిందజీ,
అరంకనిగ్రామము, కాలిక్యూట్, 157, బ్రాడ్వే, మద్రాస్.

సోమవారము మా కడపటి ప్రదర్శనమును చూడుడు.

పట్టుర్ధ్ధక నర్కను, రాయల్ మెనేజరి

ప్రదర్శన స్థలము : ఎస్టేట్ నేడు, మదరాసు.

ప్రతిదినము రాత్రి 9-30 గంటలకు ప్రదర్శన మారంభించబడును.

సెప్టెంబరు 20-వ తేది నుండి 5 వ తేది వరకు ప్రత్యేకపు మాటసీప్రదర్శనము బండును.

రేటు కుర్చీ రూ. 3, 2, 1 గాలరి అదా 0-10-0, 0-5-0.

బాక్సు టికెట్లు, మదరాసు వెస్టులందు కంపెనీలో దొరకును.

V. G. Patwardhan, Proprietor, N. D. Marathe, General Manager.

(2282)

జాతకము

కాశీనవాద వారి జాతకముయొక్క నక్షత్రము, సరియైన జననకాల ఘడియలు గాని వానిని పంతులు పీటితో 1 రూపాయి అద్వాక్కు గూడ పంపియింప జాతకముయొక్క రూపము, స్వభావము, శరీరబాధ్యము, భవనము, సోదరసోదరీవృద్ధి, మాతృసౌఖ్యము, భూలాభము, భూకల్యము, విద్యాభివృద్ధి, వివాహసౌఖ్యము, వివరముగా పుత్రపుత్రీకాంతనవృద్ధి, కేత్రవృద్ధి, రోగము, యుజ్జము, కళత్రము, కళత్రముయొక్క ఆయుర్దాయము, ద్వితీయకాలము, జాతకముయొక్క ఆయుర్దాయము, భాగ్యము, పితృసౌఖ్యము, ఉద్యోగము, జీవనము, లాభము, వ్యయము మొదలగు యాత్రాసంగతుల యొక్క యితివరకు జరిగిన విశేషములను ప్రాసీ పంపజును. ఈ ప్రాసీన సంగతులు సరిగానన్నయెడల, జాతకముయొక్క ఆయుర్దాయము అభివృద్ధి జరుగు ప్రతిసంవత్సర ఫలము అనగా మహాదానంతరము గల పూరాజాతకము కాస్త్ర సమ్యక్తముగా తయారు చేసి పంపించబడును. పూరాజాతకమునకు 5 రూపాయలు చార్జీ చేయబడును. పూరాజాతకము వ్రాయించుకొనునపుడు రూ. 2 లు అద్వాక్కును ముందుగా పంపవలెను. అట్లు పంపగానే జాతకము పూర్తిగా తయారుచేసి తక్కిన రూ. 3 లు వి.సి.గా వంపెదము.

— శ్రీ శ్రీ —

జన్మనక్షత్రము మాకు పంపించిన యెడల యెవరికి యేదాకకు ప్రశ్న కానలెనో దానికి సరిగా ప్రాసీ పంపించబడును. అందుకుగాను 1 రూపాయి చార్జీ చేయబడును. ముందు జన్మబోధ ఒక సంవత్సర ఫలితము ప్రాయములకు రూ. 1-2-0 లు అగును.

ఆకెళ్ళ వేంకటశాస్త్రి, వైవజ్ఞుడు, గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు, గోదావరిజిల్లా.

Make a Note it.

NOT ON SCAPS OF PAPER
But on the Tablet of Your
Memory
THAT

The Erectruss, manufactured by Messrs. Huston Bros. Co/-of Chicago, U.S.A.; and priced at Rupees Fifteen only only, P. and P. Charges extra, is the only best cure in the world for Impotency, Functional weakness and lack of virility. It is a purely Nature cure, and does away with all internal and external Medicines, and aphrodisiacs, which to say the least, are all bores, but not cures. It is a specialist in it self, and worth it weight in gold. The world renowned Dr. Bier's Hyparaemic Treatment is its basic principle. Detailed Booklet, "Life After Death", telling all about it, free on application for Erectruss (A.P.) Sole Agency in the East, Bataia (India).

ఇండియన్ కామర్సు అండ్ ఇండస్ట్రీస్ కంపెనీ, 40 బ్రాడ్వే మద్రాసు.

పాక్యమన్ స్ట్రీం, రాబ్బన్ ఆయిల్, గ్యాస్ యింజనులు, బాయిలర్లు, నీటిపంపులు, మీటర్లు, లేతులు, బెల్టింగులు, హెల్లర్లు, డాంకిపంపులు, రైస్, దూది ప్యాక్టరీ వగైరా సామానులు యావత్తు విరివిగా నిలవజేయబడును. మీకు కావలసిన సామానులకై మమ్ములను విచారించగోరెదము.

రాద్రి నిజ శ్రావణ, బ ౬, శనివారము

రావే! రావే!

కలువల కలువల-
గని యలరుచు హిమ-శరుడు కిలకిలని నవ్వెన్.
మలయపవను డలి-
కులవిలసితమృదు మనుమపరాగము రువ్వెన్.
రావే రావే హృదయవిహారిణి!
ననువిడనాడగ తగు నేరమణి?
చెరుకువిలుతుండరి
వలెననిశిత శరావళిశాపము నేనెన్.
కటకట! యటువలె
కలిమగుట మది విలసనమెల్లనుమానెన్.
రావే! రావే హృదయవిహారిణి!
ప్రియునిటువీడుట తగవే తరుణి!
— సుధాకరుడు.

భరతఖండము

బ్రహ్మశ్రీ జూహూడి హనుమచ్ఛాస్త్రిగారు
శతావధానులు

ఉ. ఎండకు వానకోర్చి తనయిల్లుకులాంగన పుత్ర ప్రాత్రులొం
డొండు నుఖాస్పదంబునెడు నోరిమిపాంతలలోక దుంపలే
తిండిగ వేదవిద్య గడిచేరిచి శిష్యుల బోధనాద్వితీక
బొండ్లని దేశవృద్ధి మెయిబాల్తురు విప్రులు సత్తపంబులన్.
ఉ. వన్నులఁ బెంపకుండ తమ పాలితలోకుల గౌరవంబునన్
కన్నులఁగప్పుకొంచు దమకై మితరశ్మిని గొంచు వైభవా
భ్యున్నతి లోటులేక ధనమున్ జనవృద్ధికి దేశవృద్ధితై
ఎన్నికలేక పెచ్చమిడనేమనిచెప్పుదు నాటికీత్రియుల్.

సీ. మెలుపులలో శక్తి మేళవించుచు దీప
మలరీతిగాఁ చేయఁగలిగె నాడు
పొగయొడలను చేసి భూప్రదక్షిణముగాఁ
దిరుగాడఁగాఁ శక్తి పరగె నాడు
పంచభూతములపట్టులు వానిలోఁ
బఱచుకొంటున్ శక్తి కలిగె నాడు
దర్పజాదికపదార్థములు చేసెడు నేర్పు
గలయంత్రకాలలు గలిగె నాడు
ఓమధులసత్తుల వాని యుచితభంగి
మార్పుకొనుపద్ధతులు వృక్ష మనఁగ నేమి
దీనిపని యేమి యనుచును బెలియఁగలుగు
గ్రంథములు భారతావనిఁ గ్రాలె నాడు.

సీ. నీళ్ళవై రాళ్ళను నిల్పి నేతువు గట్టు
విద్యలన్నియు గల్గి వెలసె నాడు
కొయ్యతో నేసికకొమ్మతో నితరదం
తములతో వస్తువుల్ దనరె నాడు
కాలమానముల వక్కాణింపఁగలిగిన
ఘటికాదియంత్రముల్ గలిగె నాడు
ప్రతితో నారతో పలువిధంబులు గాఁగ
నేసెడుయంత్రముల్ నెగడె నాడు.
కోమములతోడ పట్టుతో కోమలంపు
కాలువలును దువ్వలువ లిచ్చానుసరణి
పుట్టములు నేయగాఁగల్గె భోగభాగ్య
ములకుఁ దనపేరు మొదలుగాఁ గలిగె నాడు.

సీ. పరులకై మేనిలోపలి నెమ్ముల నొసంగు
నట్టి పరోపకారాధ్యుఁ డుండె
కన్నుద్వనీరేడఁ గానకుండనియెద్ద
దీని గంగ దెచ్చిన భునుడు కలిగె
సృష్టికై ప్రతిసృష్టికై జేసి బ్రహ్మాదుల
మెప్పు గాంచినయట్టి మేటి యుండె
భూమి నిస్సారమై పోయిన, పోరాడి
యన్నింటి పిలికిన యనఘుఁ డుండె
తను వలచి తన్ను వలచిన ధన్యురాలి
పరుల వరియింపుమని దూత్యభావ మూని
వారి పంపిన నడచిన ధీరుఁ డుండె
భారతావని భాగ్యంబు పండె నాడు.

బలవాది రాణి

వినియుండు రెన్నైన వీరులకథలు!
సాధుమరాటిల సాహసకథలు!
దండుమరాటిల దౌర్జన్యకథలు!
వనితమరాటిల వనరై నకథలు!
ఆటమరాటిల యదృశ్యకథలు!
కాని నేకైవ్వేడి కథవంటి కథలు,
వినియుండ రనిచెప్ప వింతకథయ్య!
వినుండు వినుండయ్య! నే రున్నదలె?

* * * * *
బెలగాముమండల వలయమునందు
బలవాదియను చిన్నపట్టణ మొకటి
గ్రాలుచునుండును ఘనకీర్తితోడ
శత్రుభీకరమైన కాశ్యపకీర్తి
చంద్రికలచ్చట జాలువారెడను.

* * * * *
పట్టణమది చిన్నపట్టణ మయ్య
కోటచిన్నది మట్టిగోడలే యయ్య
నేలుచుండెడి దొక్కయెలనాఁగ యయ్య
'బలవాది' యను పేరఁ బరగుట నేమి
బలవంతులకుఁ బ్రకృ-బల్లమే యయ్య.

* * * * *
పతి శివాశీఘ్ర పతిపేరు వినని
పామరులైనఁ గన్నట్టుకయ్యంద్రు
అతనిపేరు వినిన యడవిజంతువులు
కూడ నెమరుమాను. గొప్పవార డతఁడు
ఆతఁ దొకపరిగఁ గట్టాటకధరణి
నంతట జయమొంది యానందమునను
వార్ధకదశ విజావరపురిఁగొట్ట
మదిసెంచి మెల్లన మనుజులఁజేర్చి
సాధనసామగ్రి సమకూర్చుచుండె.

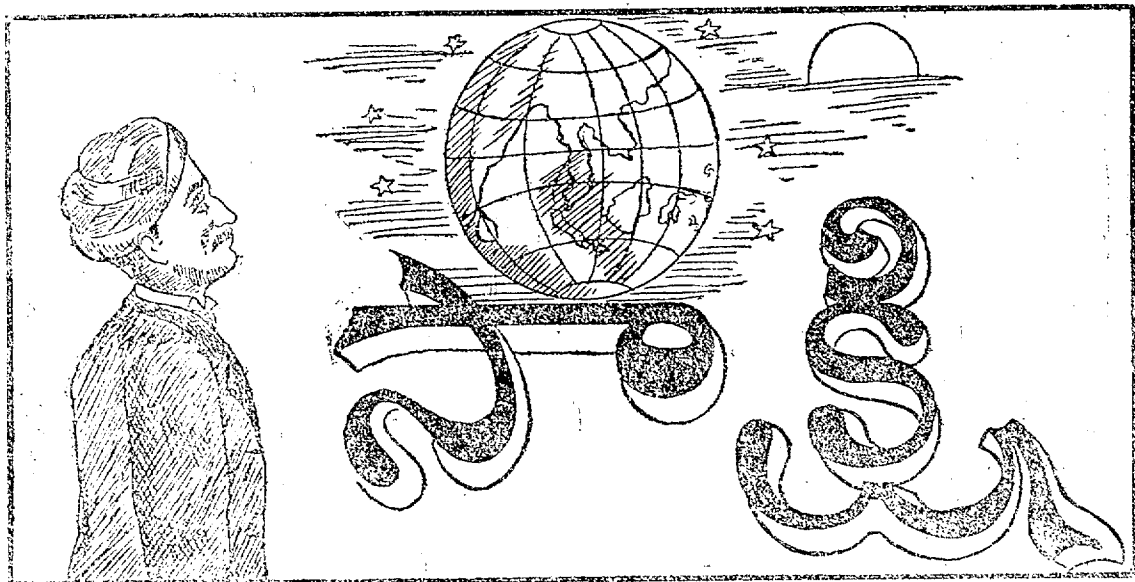
* * * * *
అతనికయ్యెంబు లన్నియుఁగూడ
నలభిత్రపతిచాల నాహారములును
నాయుధంబులు మందులన్నియుఁ జేర్చి
వృషభరాజంబుల వీపులఁబెట్టి
"బలవాది" మీఁడుగాఁ బయనంబు నేసె.

వృషభరాజంబులు వెడలుచుండఁగను
ధూళిధూసరములు దుమ్ములులేచె
గగనభాగంబెల్లఁ గప్పుకొనంగ
నంతట 'బలవాది' యందు దుర్బంధు
బురుజులరక్షించు పురుషులుమాచి
పరులనైన్యం బిటఁ బరలెంచెనంచుఁ
గోటలో నున్నట్టి కోనులిఁ జేరి
యేలికయగు రాణి కటిగించి రంత!

* * * * *
తోఁకత్రొక్కినత్రాచు తోఁచెడుపగిది
కరవాలమునుచేతఁ గదిసి తాబట్టి
"చెప్పుగవచ్చిరా చెనెఱులు మీరు?
పురుషులుకాకొక్క బుగ్గలమీస
ములు పెంచనేటికి! మూర్ఖులు మీరు
గడియలోవారలఁ గదిసిబంధించి
కోటకుఁ దేకుండఁ గుయ్యిడవచ్చి
నారలు మీ రాఁడువారలఁబోలె.
"అడుది కద మీర లోడిపోఁగలరు
వైరంబుననకేల బవరంబు లేల?
అని మిమ్ముతోకొట్టు ననుకొంటిరేమి?"
అనుచుఁబల్కెనుగోప మచ్చుపడంగ
వక్షస్థలంబుల్పై వదనమంతటను
రక్తకాంతులుగ్రమ్మి రహవలాడె
కోవకనాయిత రుచిరంపునేత్ర
యుగ్మంబునందలి యరుకణాగ్నులకు
మండినత్రోధంబు మంటల నెగయ.

* * * * *
భటులెల్లవెంటనే పటుశస్త్రములను
భరియించిపోవయు ద్వమనకునపుడె
లేచిరి పులిమంద లేళ్లనుజూచి
తోకలఁత్రైకెత్తి తోతెంచుపగిది
కొందఱుబురుజులఁ గూచుచుండుటకు
కొందఱు గరిసెల కోలలూనుటకు
కొందఱుశత్రులఁ గూల నే యుటకు
కొందఱువార్తలఁ గూర్చుచుండుటకు
కొందఱాహారము లందఁజేయుటకు
నందఱు నన్ని కా ర్యంబులఁ జేయ
నేర్పాటులన్నియు నేర్పుతోజేసి
నైన్యాధిపతికోటఁ జరచరవెడలె.
వర్షవలేల వికరణంబు లేల?
వృషభంబు లెల్లను వెంటనే కోట
లోనికిఁ జేరెను లోలాక్షి వినుచుఁ
దనభటులనుమోడ్చి ధనములందీయ
విని యలవీరాధిపిరుడొ ఛత్ర
పతి పండ్లుకోపానఁ బలుపటఁగొఱక

* * * * *
"రారాజు లెల్లరు ప్రాణాలుపోవ
ధీర్ల మొగలులెల్ల డిల్లిపోవంగ
మేచ్చప్పుగావలి మేనులుకడఁక
పింహాననంబులు చెందాడినట్లు
రత్నకిరీటాల రాంఁగఁగొట్టి

విజ్ఞప్తి:—ఇప్పుడు సారస్వతానుబంధమునకు క్రమముగ వ్యాసాపి నాయుట కంగీకరించిన విద్యార్థులు కొందఱేర్పడియున్నారు. ఇంతటిచుండి శ్రీశీతాపురము రాజావారియాస్థానకవులును, పెక్కు నాటకముల జనరంజకముగ వ్రాసినవారును, ఆంధ్ర కాళిదాసులని ప్రసిద్ధిచెందిన వారు నగు శ్రీ పాను గంటి లక్ష్మీనరసింహారావు పంతులుగారు “సాక్షి” వ్యాసములు ప్రతివారమును వ్రాయుచుందురు. ఇందు పెక్కువిషయములు నిరంకుశముగ విమర్శన మొందుననువిషయము వారు ప్రకటించిన “సాక్షి” యను గ్రంథమువలన నాంధ్రు లెఱుగుదురు. సాక్షి రెండవభాగ ముపన్యాసము లిక్కఁబ్రారంభ మగును. సాక్షిసమయోచిత సత్య నిర్ధారణ ములును నాంధ్రలోకము మఱి వివరింపబడును. వారే కొన్ని చిన్నకథలుకూడ వ్రాయుచుందురు.

ఇదిగాక కవుల చరిత్రము సంపూర్ణముగ సంస్కరించి నూతముగ వ్రాయుటకు చెన్నపురి వచ్చి ప్రాచ్యలిఖిత పుస్తకాగారమునఁ బనిచేయు చున్న వంశూరి సుబ్బారావుగారును, జనమంచి సీతారామస్వామిగారు, పారనంది రామశాస్త్రి గారు, శతావధానులు శేషాద్రిరమణ కవులు, రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మగారు మున్నగు ననేకులు వ్యాసముల వ్రాయుచుందురు. —సంపాదకుఁడు.

* * * * *
సత్యపురము
ఆర్యులారా! 27-8-20

సాక్షి సంఘము విడిపోయి చాలఁగాలమైనది. జంఘాల కాశ్రి యుపన్యాసములను వినఁ గొతుఁబాలముగల మామిత్రు లా సంఘమును దిగుగ స్థాపించుటయి యప్పటినుండియుఁ గోరు చునేయున్నాము. సంఘమునకు మూలద్రవ్యము నూటయిరువది రూపాయలు మాత్రమే యున్నది. ఈ సమాజమునకు లక్ష్మీ స్థానముగ బొట్టయ్యసెట్టి శంకర సన్నిధానమునజేరి నప్పటి నుండియు సంఘమునకు సంపదినము లంతరించినట్లున్నది. ఈ నడుమను గాలాచార్యుల యొద్దనుండి సాక్షి కీలేఖ వచ్చినది.

“సాక్షికి - కాలాచార్యులు నమస్కార పూర్వకముగ వ్రాసినది. సాక్షిసంఘవిచ్ఛిత్తి మొదలీయార జనార్దన స్వామి యాలయములోని తిరువంటపల్లిలోఁ బెరుమాళ్లకైం కర్యమున నున్నాడనని నీ వెఱిగియుండువు. మతరాధాంత పూర్వపక్షరచనాసమర్థుడైన నగు నేను మహాసాంతర్యంత్రా స్తుదభ్యోదిన రచనా సమర్థుడైనైత్రకాశించుచున్నాను. శ్రీ భావ్యకాలక్షేపము జేసిన నేను జిట్టిగారెలను జేయుచున్నాను. ఎంబెరుమావార్ దివ్యతిరువడిగల్ల సన్నిధిని జేయునేవ యగుటచే మనస్సునకు నిడుగ నే యున్నది. కాని ప్రసాద ములఁ బంచిపెట్టు నయ్యవారు నాకు శత్రుపక్షమువాడగుట చేతఁ గడుపునకు మాత్రము నిండు తక్కువగా నున్నది. దివ్య మంగళవిగ్రహ మగు శ్రీజనార్దనస్వామిమూర్తి కన్నుల తెఱఁ నిండుగ నైన నున్నది.

“ఈ నడుమ మాదేవస్థానపు స్థానాచార్యులవారిని మా యాస్థానప్రభుడు స్వామిసేవనుండి తొలగించి యా సేవను నా కొనగినారు. స్వామికైంకర్యమునుండి యాస్థానాచార్యుని దప్పించుటకు దైవవశమున నొక కారణము కలిగినది. దివ్య స్థలములలో స్థానాచార్యులకు నమ్మాళ్వారి గ్రంథ రాజమగు ‘తిరువాయిమొదలి’ గాలక్షేపము చేయుట విధియై యున్నది.

మాస్థానాచార్యులవారు తమిళభాషయందు వాచకశక్తి లేని వారగుటచేత నా యాచార్యపురుషస్థానమున నేనే భగవద్విషయగ్రంథమును జదువుచుండెడి వాఁడను. ఇందులకుఁ బ్రతిఫలముగా నా కా పుణ్యాత్ముడు వారమునకు నస్యము నిమిత్త మొకయరణా యిచ్చువాడుక కలదు. ఒకదినమున నా గ్రంథమును నేను జదువుట కవకాశము లేకపోయినది. నావై నున్న పెద్దగుంటవానిభార్య వేల్గిచే బాధపడుచుండుటవలన నామెకొఱకుఁ బెదలకడనే - అనఁగా - స్వామినివేదన కాకుండనే - కొంత చిత్రాన్నము మా యధికారి తీసి రహస్యముగా బంధుమాస్త్రమునఁ దనయింటికిఁ బంపెను. చిత్రాన్న పాత్రము తిరిగి వేళకు దేవాలయములోనికి రాకుండుటచే నా గిన్నెకై యాయన నన్నుఁ దనయింటికిఁ బంపెను. అట్లుపంపుట వలన నేను భగవద్విషయ కాలక్షేప సమయమున నచ్చట లేక పోయితిని. ఎవ్వరో యొకరు చదువక తప్పదు కావున స్థానాచార్యులవారే పుస్తకమునుదెఱచి చదివరి. ప్రసాదము కొంత కోటలోనికిఁ బట్టించుకొని వెళ్లుటకై దేవస్థానమునకు వచ్చిన రాజకార్యదర్శి యాతనిచదువు విని తెల్లఁబోయి కొయ్యయై నిలువఁబడెను. ఆయనకు వాచకశక్తి లేదని యందఁజెఱుగఁ నే యెఱుఁగుదును. ఇప్పుడు క్రొత్తగాఁ దెల్లఁబోవలసినపని యెవ్వరికిని లేదు. కాని యందఱు కూడ డిల్లపడి స్తంభించునట్లుగా నాతఁ డాదినమునఁ జదివెను. ఆ పుస్తక మాతఁడు తెఱచిన వోట నొక యచ్చుకాగితముండెను. అది యాపుస్తకములో నిది కాదని యాతఁడెఱుఁగక చదువ నారంభించెను. అట్టిఱుఁ గకపోవుటకుఁ గారణం మేమో యిదివఱకుఁ దెలియలేదు. అది కేవలము జన్మసిద్ధమైన యజ్ఞానము కాదు. విద్యావిహీనతవలన దట్టపడినతామసము కాదు. నిద్రావస్థకాదు. ఏమో! ఎవ్వరును జెప్పజాలరు కాని అప్పుడప్పుడతఁడెట్టి మైమఱుపుగలిగి యుండు ననిప్రవాద మున్నది. ఆతఁ డాపుస్తకమును దెఱచి దానిలో నున్న వేఱు కాగితమును జూచి చదివిన దేవునఁగా:—

“సాని చంద్రరేఖగారి సాంతపాకలో - నేటి రాత్రి చూడఁదగినది అనుభవించఁదగినది. అహోహో యని యనఁదగినది. పాపమృత్యుచిత్రాంగి పాత్రమును దీసికొనును.”

అది శురభికంపెనీవారి సారంగధరనాటకకరపత్ర మని యనుకొనవలసివచ్చినది. ఇంతవఱకుఁజరువునప్పటికి నేను వచ్చి యాతని చేతిలోని పుస్తకమును దీసికొని లెంపలువైచి కొని శుభామాధురీధురీణమైన శ్రీశరత్పవనార్జి పవిత్రప్రబంధ మును జదివెతిని. కార్యదర్శికంటఁ బడిన యవకతవక రాజానకుఁ దెలియకుండునా? అందుచే మృత్యువువా రాస్థానాచార్యుని దప్పించి నన్నుఁ దాత్కాలికస్థానాచార్యునిగా నియమించిరి. నా కిప్పుడు పని హెచ్చినది కాని జీతము హెచ్చలేదు. ఇది జరిగిన నాల్గుదినములకే కార్యదర్శి యొక సాయం కాలమున దేవాలయమునకు వచ్చి “వెనుకటి స్థానాచార్యులు చదువలేనివాడగుటచే నాతనిబదులుగ యథాప్రకారముగా నీ వేలచదువకపోయితివి” అనినన్నడిగెను. పెద్దగుంటవానియింటికి గిన్నె తెచ్చుటకై వెళ్లెతిని చెప్పితిని. ఏల యని తిరుగఁ బ్రశ్నింపఁగ నన్ని సంగతులను బూసఁ గ్రుచ్చినట్లు చెప్పితిని. నా కసత్య మాడవలసినపని యేమున్నది? కార్యదర్శి మిగిలిన పంటవారల నేమేమో యడిగి వారు చెప్పినసంగతులన్నియుఁ గూడ వ్రాసికొని కోటలోనికిఁ బోయెను.

వంటవారు, పూజరులు, బోయవాఁడ్రు తోటమాలిలు, కవలిపునేవకై వచ్చుసానులు - వారేమి, వీరేమి - యందఱు నన్నారాత్రి తిట్టినట్లులు, బెదరించిన బెదరింపులు నే నేమి వ్రాయను! మరణించిన నితరకంటె మంచిదికదా యని మిగుల దుఃఖించుచు నారాత్రి నస్యముతప్ప మఱేదియుఁ గ్రహింపక దేవాలయపు వీధియరుగుమీఁదఁ బండుకొంటిని. ‘మరణించిన

బొట్టయ్యసెట్టి మహాద్వప్తమంతుఁడు కదా! అట్టి - నుదినము లన్నియుగలించినవికదా’ యని తలఁచుకొనుచుండుకొంటిని. బొట్టయ్యసెట్టిని స్వప్నమునఁ జూచితిని. ఆతఁడు నల్లగ లేఁడు మిగులఁ దెల్లఁగ నున్నాఁడు. సమస్తసౌఖ్యసంపత్నమృద్ధి ననుభవించుచున్నాఁడు. నే నాతనిఁ జూచి నాదీనస్థితికై మిగుల వగచితిని. ‘నా కీచ మ్రాశ్వర్యమంతయు నెంచుటకుఁ గలిగెనో యెఱుఁగుదువా?’ యని యాతఁడు నన్నడిగెను. నేను దలనడ్డముగ నూఁచితిని. దేశోపకార మొనర్పఁదలఁచిన సాక్షిసంఘమునకు నేనప్పుడప్పుడుచితముగా నిచ్చినబాడుగనామ్ము దీని కంతకు మూలమని యమధర్మరాజుగారి ప్రధానలేఖరి తనతోఁ జెప్పెనని యాతఁడు నాతోఁజెప్పెను. అమాత్రపు సంఘమునకుఁ జేసిన యామాత్రపు సాహాయ్యమే యంతఫలప్రద మైనవో మహాసారస్వత సంఘములకు లేక్క లేకుండ వేలకొలది లక్షలకొలది వెదఁజల్లుమహానభావు లెట్టిచుహాపదవుల నందురు? యని స్వప్నముననే యనుకొనుచుండు నంతలో బొట్టయ్యసెట్టి యిట్లు మాటాడఁబొడఁగెను ‘కాలాచారి! సాక్షి సంఘమును దిగుగ స్థాపించుట నాయభివృత్తము. స్థాపించి శక్తివంచన లేకుండ మీరు భాషానేవ చేయుచుండవలయును. సత్యము వర్ణిల్లు ననియు, నసత్యము నశించుననియు, సదాచారములు విజృంభింపవలయుననియు, దురాచారములు క్షీణింపవలయు ననియు దైవధ్యాన మొనర్చి యుపన్యాసమీక్ష నారంభింపవలయును. నీ వింక దేవస్థానమును విడిచిపెట్టి పామ్మని యొక్క త్రోపు త్రోచెను. అంత నరుగు మీఁదినుండి క్రిందఁబడినట్లుంటచే మెలఁకువఁ గాంచితిని.”

ఇట్లు విన్నవించు విధేయుఁడు,
కాలాచార్యులు.

ఇక్కడికిఁ గాలాచార్యునిలేఖ యయినది. జంఘాల కాశ్రి ‘బియ్యపు గంట్లోలు’లోఁ గొంతభగము సంపాదించి సత్యపురము చేరినాఁడు. వాణిదానుఁ దేదోగ్రామమున నొక ముద్రాక్షరకాలలో నక్షరములఁ గూర్చుపనిలో నున్నాఁడు. ఆతఁడుకూడ సత్యపురమునకు వచ్చును. ఇంతటినుండి జంఘాల కాశ్రి గారి సాంఘికనైతికాద్యుపన్యాసములను మీరు వినవచ్చును. కాలాచార్యులవారి మతవిషయకోపన్యాసములను వినవచ్చును. ముందుఁ జేయఁదలఁచిన పనినిగూర్చి యిప్పుడంతగాఁ జెప్ప నక్కఱలేదు. సాక్షిసంఘ మిదివఱకుఁ జేసిన పనిని మీ రెఱిగియుండురు. ఓమ్ - కాంతిశ్యాంతి శ్యాంతి:—

తా|| క|| మఱియొక్కమాట-మూలో మఱియొక సభ్యుని జేర్చుకొనవలసియున్నది. అబ్రాహ్మణుఁడు కావలయును. వ్యాపారపాండిత్యము గలవాడు దొరకైనయెడల మంచిది. మిగుల లావగువాడు మాత్రమక్కఱలేదు. (క్రిందటిసారి) డబ్బు లేని సెట్టి’ యనుపేర నొకరు దరఖాస్తు నంపుకొనిరి. కాని యాకాగితము కనఁబడకుండనున్నది.

అయ్యలరాజు త్రిపురాంతకుఁడు.

ఒంటిమెట్ట రఘువీరశతకకర్త.

[వంశూరి సుబ్బారావుగారు]
మన మీవఱకు “అయ్యలరాజు” వారిలోఁ బ్రథమ కవిగా రామాభ్యుదయచరిత్ర రచించిన రామభద్రు లెఱుఁగుదుము. ఈ వంశజునందుఁ బుట్టి! అయ్యల రామభద్ర కవులు లెట్లుత కాశ్రి నును, నారాజుబామాభ్యుదయ వాంఛనింకెత్తి రలియించిరి. కాని వీరందఱుక బూర్జులకైక త్రిపురాంతకుఁడు రామాభ్యుదయశర్త యగు రామభద్రునకుఁ దాత యైనట్లు కన్పట్టుచున్నాఁడు. ఇతడే రఘువీరశతకమున రచించినవాడు. ఈతని కీతకము సంపూర్ణముగ దొరకకపోయినను కొన్ని పద్యములైన ను దొరకుచున్నది. వీరియింటిపేరు “అయ్యలరాజు” వారని యీ త్రిపురాంతకుని కల్పదీతవన వాడుకలోనికి దచ్చినడు రంగరాజ్ఞుదాని లక్షణగ్రంథములవలన వీరి యింటిపేరు “పుత్తేటి”వారని వాడుక యున్నట్లు కన్పట్టుచున్నది. పుత్తేటిరాజునను నీయింటిపేర వచ్చిన నేమోదచ్చును.

రామభద్రకవి కృష్ణరాముని ప్రాత్యూహావేద దస చిన్మితనమున నకలకథాసంగ్రహమును వ్రాసినట్లు చెప్పకొనుటచేత రామభద్రునితాత యగు త్రిపురాంతకుఁడు (శ్రీ|| 1480 ప్రాంతములనుండి యుండవచ్చును. కాని యింటిపేరు దొరకైన “వీరశిలావగర మాహాత్మ్య”మను నొక కల్పితగ్రంథమునందీక్రింది విశేషములు కాన్పించుచున్నవి.

పురాణ వివరములను సాంస్కృతిక మెల్ల మరచిపంపి
మై పోయితి. అన్ని బాతుల పాఠశ్వరములందును మొదటికి
గంధమా అన్ని ముత మరచిపంపియు నులిగియే పంపింపెను. అందు

గృహవయందు పండితవ శతాబ్దమునకు గల సారస్వతము కేవలము మతసంబంధము గలదియే.

ఈ శతాబ్ది యంతవఱకు దాండ్లకేమునై శార్యమును దండెత్తిరి. దండెత్తుటయే కాక క్రమశాస్త్రమున గణితమును స్వాధీనమునకు తెచ్చుకొని యందు ప్రభుత్వము నెఱపిరి. ఇంచు మించు కాలమునందే హిందూశాస్త్రమునై మహమ్మదీయులు దాడి వెడలిరి. వారు గూడ భరింపఁజాలని సత్తాభాగము ప్రయించి పాలించిరి. దాండ్లకేమునై శార్యముల నందఱు యాచరియ. హిందూశాస్త్రము మహమ్మదీయుల దాడినా నాయుభయ సారస్వతములలో గొప్ప మార్పులు కలిగియున్నవి.

శార్యము ప్రభుత్వమునకు కేవలము మతావలంబము ప్రధానముగాక గల యొక సారస్వతము ప్రాస్తుత్యముతో మాన్యుటలను నభ్యసించు మహమ్మదీయుల. అప్పటినుండి సారస్వతమున మత ప్రధానముయొక్క ప్రాస్తుత్యముగా నుండెను. ఈ సారస్వతము భావన మహమ్మదీయుల యాండ్లభావమునకు బరితృప్తావస్థకు వెచ్చెను.

అటువలెనే మన దేశమునందు గూడ మహమ్మదీయుల సంపర్కమువలన శాంధ్రసారస్వతమున నద్భుత మైన మార్పులు కలిగినవి. పెద్దన కాలమునకు మహమ్మదీయులు దక్షిణ హిందూస్థానమును పాలించుచుండిరి. ఆంధ్రుల కా కుర్రలలో నహమనము ప్రబలియింపడెను. ఆంధ్రభావమునకు నుండెను. నొకటితో నొకటి విద్య యుండ నాగినది. ఆంధ్రమునకు కుర్రలకు పదములును కుర్రలకున శాంధ్రపదములును చేర్చుటదే శారంభించినది. వీనికి దారి చూపిన మహమ్మదీయులు పెద్దనయే. అతని మనఃచరిత్రయందు దేశీయ కురుక్షేత్రపదముల ప్రయోగము గలదు. నీ క్రింది మనఃచరిత్రలోని యీ పద్యములను దెల్ప మగుచున్నది.

మః సమరతోడిని గృష్ణరాయల భుజాకాశానీచేఁ బడ్డదు! ర్ద్రమదోగ్ధంధ పులింబొడి యువశ్రావణు సప్తాశ్వమార్ద్రమునం గాంచి కేవల నహమన చారిచారంగా భూబుభోదాకితే కురుక్షేత్రాయుల బాయికేమలి! యందు ర్భింకిం బోవుచున్.

ఈ కుర్రలకు హిందూరాజులతోఁ గొందలు సామంత రాజులైయుండిరి. ఈమహమ్మదీయుల చక్రవర్తుల ప్రకరణ మెల్ల రక్షణ కలుగెట్లు మేకదా! కరీరసౌఖ్యమే ప్రధానముగా నెంచి యొక్కొకడు వందల కొలది భార్యల నేలకొనుచుండెను. నవాబుగా రెండు నెలలకుఁ శ్రీలోకమునకు నురాచానానవుడు భనకుండునై హి కేచ్ఛాపడఁ దనయే యర్థ మిచ్చుచున్నది. ఇప్పుటికిఁ గూడ నవాబు లెందఁలెందఁలో నుందరినీయుల నేలచుందు రని వినుచున్నవారము.

ఇట్లు మహమ్మదీయుల పాలనలో నున్న హిందూరాజులను హిందూజనులను అట్టి కామానక్తి గలిగిన నవ నాశ్వస్తి మేమున్నది? ప్రస్తుత యాండ్లకేమునై శార్యమున క్రింద నున్న మన ప్రకరణములో మార్పు కలగలేదా? మనము దొరలవలె జాట్లు కట్టు బొట్టు మార్పుకొనలేదా? మన భార్యలను నయితము దొరసానులను నేలకొనుచున్నందునా మన దాదా! పాదము! మహమ్మదీయుల పాలనమున నిశ్చయితమైన శ్రీలోక మాత్ర మానా గరికలే యెట్టివి కాదు. కానియు, అటులే నీదానికంటె శాలస్వతముగా నచ్చిన నది యొక విశేషమే కాదు!

ప్రబంధమునకు సారస్వతము కేవలము రాజావలంబమునకు గలదయ్యెను. ప్రతిస్పృహనకు యాసానమున గణితములను నుంకికొని దాడితే గ్రంథములు కలియింపించుచు వానిం గృహి నొందు నాచారము విస్తారమయ్యెను. రాజులకుం గామానక్తియు శ్రీలోకమున హెచ్చిన కొలది, వారి యాచరణము క్రిందనుండి వారి ప్రీతి పదములకై గ్రంథమున నాధురంధయలైన కవి రాట్టులు గూడ నట్టి కామానక్తి యా శ్రీలోకమున గలిగియుండుట స్వాభావికమేకదా! కావున నా ప్రబంధమునకు నవ్యభాతియైన మైశ్వంగారవక్రవాహ మొకటి యంతరియహినిగా శాంధ్రసారస్వతావగతమును బ్రకటింపి తద్గర్భములెల్ల శాంధ్ర సారస్వతమునకు జాతకమున ట్టినది. అప్పటికిఁ గాంధ్ర సారస్వతమున ప్రధానముగాక గల మతావలంబము ప్రాస్తుత్యమునై శ్వంగారవక్రము ప్రధానముయొక్క ప్రాస్తుత్యమే శర్యవనశ్యమై యున్నట్లుండి నేటికెఱుక బయలుపడియున్న గ్రంథరాజులుం దెల్ల దాండవ మారుచున్నవి. అందును కొంత విశేషము గలదు.

మొట్టమొదట శ్వంగారవక్రమునై ప్రబంధము రచించి 'యాంధ్రకవిత్వ విరామము' డని భావితవడిన యెల్లసాని పెద్దనాశ్వంగు తన మను చరిత్రమునందు శ్రీయొక్క మహాభావములే విస్తరించి వర్ణించెను గాని కరీరావయ కవలను సంతగా వర్ణింపలేదు.

ఆంధ్రకవిత్వ ప్రాశస్త్యము.

(కవికొండల వేంకటరావుగారు. బి. ఏ.; బి. ఎల్.)

కా. ఏభాసాడును నమ్మనాన్నయన నిట్టే చెప్పెలం నాలుగారాబాసకగయితన్ రచించుచును నింపాతే నెలూరించువో నాబిడ్డందెకదమ్మ సత్కవి - తెనుంగా! నాదులిట్టి! ననున్ నేనబాంచనిపించువార డెవఁడొకో చింతించ నవ్వేడుకన్?

అనుచు నొక్కరేని సాధాగ్రభాగంబున నలరామంబు వెన్నెలం బన్నుండి చిన్నటి సన్నజాజపువ్వులం బిసాళించుతావి నభిసందించుచు గంతఃపంబులుగఁ గొన్న కతివయపద్య రాజుంబుల యదృచ్ఛం బరించితే.

“మ. మదమాతంగతురంగ కాంచనసన్యాశక్య గాణిక్యం పదలాలింగిని తెచ్చియిచ్చి మదమొప్పుగాంచి నేనించిన యుదయాస్తావల నేతుకతనగ మధ్యోర్విపతుల్ సంతతాభ్యుదయుల్ ధర్మజాడతృప్తాస్థితజగత్సార్వప్రతాపాదయున్.

“చ. ఇదికడుముద్దరాలు పనులేమియు నించుక నేరవెంతయున్ మృదు ప్రకేషుపాటునకు మేకొననేర దుదాత్తచిత్రయొం టిఁదెరుగుదానికొర్వదొకటిన్ దనుదా నవరించుచొప్పెలుం గదుతగనొడ్డనుంగొలువఁగా వెరవె మొయిగల్గునక్కటా!”

“కా. ఎండకొప్పుగి రాకటం బడితి రింకేలా విలంబింపఁగా రం దోబాటలూర! చల్లదువన రవ్యభలం బిక్కడి దండన్ లేకఁజునీరుద్రావియరుపాంతన్ బచ్చికల్ మేయుచున్ దండంబైవిహరించుచుండఁగ నమందప్రితి బోనెత్తేమే.”

“చ. పూతపసిండివంటి వలపుకొ బచరించుటలమ్ము నీతికొ లేతకదమ్మ! యిలైఁజులేమ నురాంగన లెల్లయిట్టినీ నేలకు మెత్తురమ్మ దయనేయక తిన్నని మేనువెన్నెలన్ వేతురటమ్మ యింతకునవేదురు నెల్లునటమ్మ యింతికిన్.”

“చ. కలకలనవ్వింట్లు తెలికన్నుల నిక్కమయాచి నట్లు లోఁ బలుకఁగడంగినట్లు కడుభావగభీరత లన్నినట్లు పెం పొలయరచించి తేవకలే యుట్టివడకొ కన ప్రాసినట్టియా చెలువునకాభిముఖ్యముభవంబలం కెనుదానుజోటియున్.”

ఇంకను నుత్సాహ మెత్త నెన్నియో మృదుమధురము లగు పద్యములంబలిచితి, నా మృదయ మంత నుప్పొంగియ యోయు లైవపద్యవిరచనాశీరికేఘటగునయ్యె కవి పుంగ పుల నన్నయ లిక్కన పోతన పెద్దన తిమ్మ న నూరన ప్రముఖుల సంస్కరించుచు దెనుగుబాసయన నింతయొప్పునే తెనుంగుకవు లింతసమర్థతకుం దగుదురే యను పరాకు గంటి. కాని తదుత్సాహము కొలఁదికాలము మాత్రమేయుండె, ఏమన నేను తెనుగు పండితుడఁగాను, చిలుకతనంబున నా జన్మ స్థానంబునకు బదుగురు చేరి భారతాధిపురాజుపతన మొనరించు నెడ వారికి బాదము నావేశము దేనుననేకీభవించి తాత్కాలిక పారజిక్యంబు నందిన డింభకుడను. ఆ చిలుక కలిమియే యిప్పటికిని నాచుందు మిగిలి మాతృభాషనై నభిమానమును చంపక నడుచునడుచు తాటాకు మంటవోలె దిప్పి వెల్లివిరి యించుచు నాచే కొన్ని పద్యముల వ్రాయించును. నాచే కొన్ని పద్యములచదివిండు. నన్ను మేలుకొలుపుచుండు. తాత్కాలిక పారజిక్యము వాలాయ మవశ్య ముండఁ జెల్లదేయని యడుగ వచ్చును. నాకేదవత్సరము రాగానే ఆంధ్రయాత్రురంబుల గుర్తించుటెరిగితి. నానానానఁ బడ్డెను విడిచి పట్టణంబున నిలిచి ఆంధ్రయే భాషాభ్యాస కలిగుండనగుటంజేసి నా చిన్న తనపుణ్యోత్తంబులగు భారతాధి గ్రంథంబులనలఁచెట్టి “మే మ్మెటు” “మర్దుంటు ఆప్ వెనీను” “జడెటు ఇమ్మా ట్టాలిపే” “లోటన్ ఈటన్న” ఇత్యాదుల జనువఁదొడంగితి. ఆగ్రంథములలో బాటు పేక్కుపియర్, వర్ణనవర్ణ, టెనిస్ మున్నగు వారు నెమ్మనమ్మున నెలకొనిరి. పోనీ బడులలోఁ దెనుగుగంట యని యొకగంట యుండుదా, ఆప్పుడేని నందు మిడిమిడిబ్బానము సంపాదించుకొనలేదా యని యందురేమో ఆగంటలలో నేను సంస్కృతాక్షరపరిచితుడనయి, కాబిదానీ య ద్వయము ను నాంధ్రయ భాషా వ్యాఖ్యానసాహాయ్యమున పఠించి, ఆకవిపుంగవునియందుఁ దలుగని యభిమానినైతి. పోనీ పట్టభద్రుడనైనవెనుక తెనుంగున కొంతవఱకు ప్రాముఖ్యత నీయకపోలేనే యన్న నా నాటికి వంగదేశకవిత్వపు టనువాదములు లోకమునందు బ్రదీప్తములుగజేసి కన్నుల మిలుమిట్లు కొలుపఁజొచ్చినరనిం ద్రునిగీతాంజలి” “గార్లినరు” మున్నగునవి కొంతకాలము నా ప్రీయతమంపు గ్రంథములై చెలువైందినవి. తుద కిప్పుడో ఏభాసాకవుల పాంతకుం బోక లోకకవ్యవసారనిమగ్నత మందుండ నగుచుంటి.

అట్టితరనిఁ బైని చెప్పిన చెల్వంపువెన్నెల తెల్వెగొలుపు రాతిరి నొంటిమై నుండఁ దమంతనఁ బైను దాహరించిన పద్యములు మృగణమవచ్చె. నారక్త నాశములందు వాని నిర్మల నిర్గుణిఁ ప్రవాహము మృదు మధురమయ్యె. ఆందునై నాంధ్ర కవిత్వప్రాశస్త్య మనువేర నొక్కవ్యాసంబు రచింప దొరఁ గొంటి.

ఎట్టి ప్రపంచము బ్రహ్మావిష్ణుకుమారేశ్వరస్వరూపమైన త్రిమూర్త్యాత్మకంబనియు మాయాప్రేరితమనియు నిర్వచింపఁ బడుచున్నవో ప్రపంచానుభవవర్ణనా ప్రతీతియగు కవిత్వమును నట్టిద. కవిత్వమునకుఁ ద్రిమూర్తములును గల్పనభావము శైలి యునై యున్నవి. రసము మాయవంటిది. కల్పనము కవిత్వమును సృజించుచున్నది. భావము పోషించుచున్నది. శైలిలయ, మొందించుచున్నది. రసము ప్రేరేచుచున్నది. ఈ మహాప్రపంచమున సృష్టికర్త నిర్మించిన వస్తువులం దొక్కదాని పోలిక నొక్కటుండదు. ఒక్కదాని ఎదుగుబాటును లొక్కదాని వలె నుండవు. ఒక్కరి కంతస్వర మొకవలె నుండదు. ఒక్కదానివ్యామోహ మొక్కదాని వుండదు. కానివిభేదన ప్రధానమయ్యెను పోలికలను విడితంబులే. ఇదియే సృష్టివైచిత్ర్యము. అట్టిదే కవిత్వవైచిత్ర్యమును. అందువల్లనే కవిని బ్రహ్మగాఁ గొనియాడుచున్నారు.

అట్టి కవిబ్రహ్మ లేభావయందుండరో ఆ భావయే జీవించియున్నది. అట్టి కవిబ్రహ్మ లేభావయందు లేరో ఆ భావ నిర్జీవమైయున్నది. అట్టి కవిబ్రహ్మ లెంతకాల మొకా నొక భావను వెంపొందించుచున్నారో అంతదనుక నయ్యది వెంపు గాంచుచున్నది. ఎప్పుడు ఆభావయందు వారు పాద నూపకున్నారో అప్పుడాభావ అభావతీతమగుచున్నది. (నశేషము).

కావలెను
వ్రేమురి లోపరుకేకిండరి ప్రయినింగు గల డేపాధ్యాపకులు శ్యామలాధర్మశాత్ర కాటకు గావల యును. వనిని గోరువాదు గుణగణంబులను దెలుపుచు నీక్రింది చిరునామాకు ధర్మాస్తలము బంపు కొవలయును.
న్యాయజేజు : “శ్యామలా” ధర్మశాత్రకాట,
C/o పోస్టు మాస్టరు,
అడుమోల పోస్టు, మచిలీపట్టణము.

మదరాసు అందునదరశాస్త్రాధికారి
రైల్వే కంపెని లిమిటెడ్
(ఇంగ్లాండులో ఇంకార్పొరేటు చేయబడినది)

నోటీసు
16-9-20 తేది మొదట 25-9-20 తేది వరకు జరిగబోవు తిరుపతి ప్రవ్యాప్తమున వై మహాత్మ్యవహునకు తిరుపతికి పోవ నుద్దేశించి ప్రయాణికుల సౌకర్యార్థమై ఎమ్. అండు ఎస్. ఎమ్. రైల్వేవారు సాధ్యమైనంతవరకు స్పెషల్ బండ్లు పోవుకట్లు ఏర్పాటు చేయుదురు. అయితే ఏదైన యభ్యుపైన సామానుల ట్రాఫిక్ యుండిన వారా ప్రకారము చేయుటకు ఏలండ దని ఇందు వలన అందరికి తెలియజేయుచున్నాము.

గడియారముల మరమతులు.
తమది చెడిపోయిన పాతగడియారములను పారతేజు తుడు. నేను జాతిన బాగుజేసి మెరుగుపెట్టి కొత్తగడియార ములుగా మార్చగలము. ఈ పాతగడియారములలో బాటగా చెడిపోయిన సామాను అన్నియెడల నాటిబడులు కొత్తవాటిని ఉపయోగించి బాగుజేసి మామూలు బహుళ రిపేరర్లు చేసినవి కంటెకాలముకన్న రెట్టింపుకాలంకిగా కాలమును చూపునట్లు నట్లు చేయగలము. కొత్తగడియారములు నహా అమ్మబడును. వక్రగా పొలుచెంగాది రంగు బొటగాను చిల్లరగాను అమ్మ బడును.

ఎడ్వర్డు కంపెని,
గుంటూరు.

(2292)

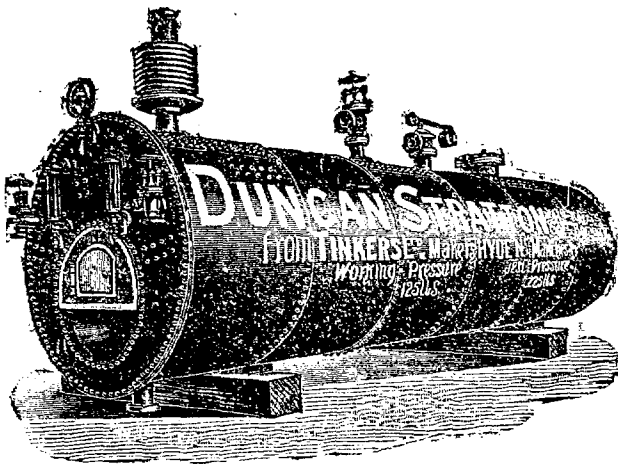
పాత్ర

సంకర్షణార్థం, రామవరం, గోదావరి

DUNCAN STRATTON & Co.

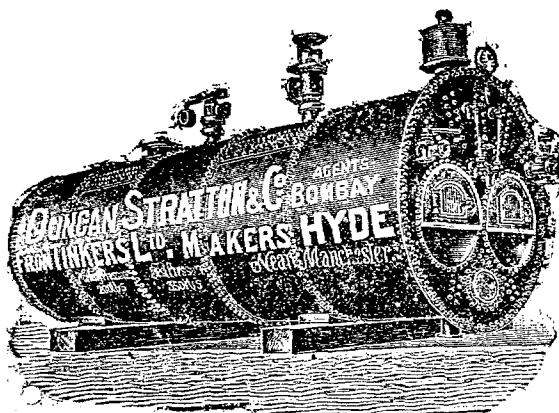
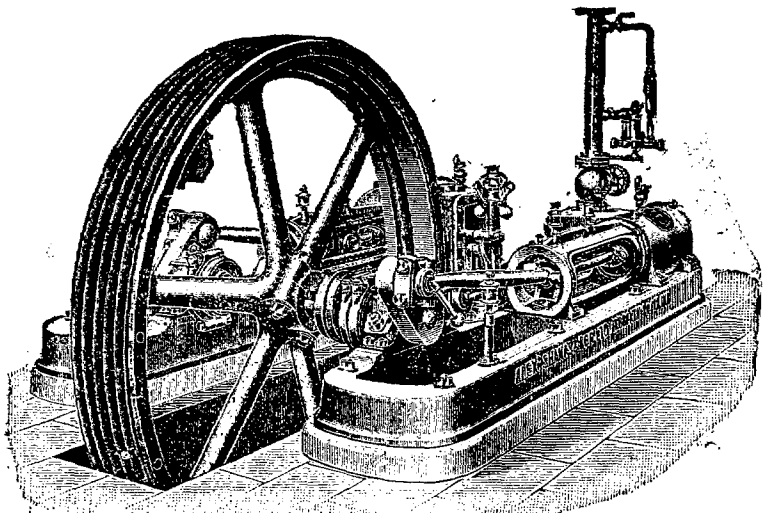
డన్ కన్ స్ట్రాటన్ అండు కో.

ఎంజనీర్లు, మెషినరీ ఇంజనీర్లు, 9 మెరయిన్ పీథి, బొంబాయి.

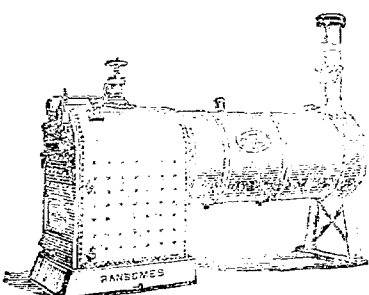
హైక్రాసు స్టీల్ కార్క్స్ బాయిలర్లు.

పొడవు 10 అడుగులు
మొదలు 24 అడుగుల వరకు
వందల — డయామీటరు
4 అ. మొదలు 6 అ. 6 అం.
వరకు యంత్రము.
స్టీమ్ బోయింగ్ ప్రెషర్
80 పౌండుల మొదలు
160 పౌండుల వరకు ఉంటుంది.

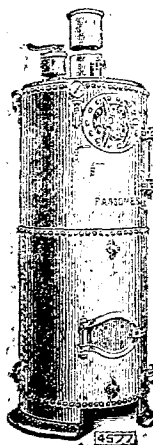

హైక్రాసు స్టీల్ లంకామెరు బాయిలర్లు.
పొడవు 20 అ. మొదలు 32 అ. వరకు ఉంటుంది.

డయామీటరు 6 అ. మొదలు 8 అ. 6 అ. వరకు ఉంటుంది.
స్టీమ్ బోయింగ్ ప్రెషర్ 100 పౌండుల వరకు ఉంటుంది.

లోకో మోటివ్ బాయిలర్లు.
స్టీమ్ బోయింగ్ ప్రెషర్ 80 పౌండుల మొదలు
100 పౌండుల, 120 పౌండుల, 150 పౌండుల వరకు ఉంటుంది.

హైక్రాసు స్టీల్ బాయిలర్లు.
పొడవు 10 అడుగుల మొదలు 24 అడుగుల వరకు ఉంటుంది.
స్టీమ్ బోయింగ్ ప్రెషర్ 100 పౌండుల వరకు ఉంటుంది.

ఈ క్రింద తెలుగుబడికి వాటిని
స్వయం చేస్తున్నాము.

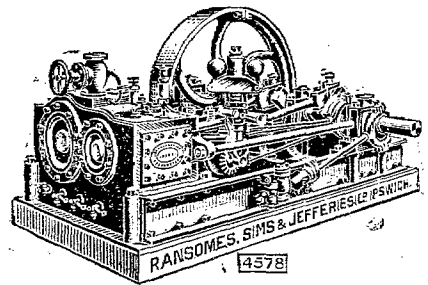
దూది బోయింగ్ ప్రెషర్, వాటిని
దూది బోయింగ్ ప్రెషర్
దూది బోయింగ్ ప్రెషర్
దూది బోయింగ్ ప్రెషర్

అన్ని రకముల స్టీమ్ ఎంజిన్లు
అన్ని రకముల స్టీమ్ బాయిలర్లు
కోల్డ్ వాటర్ బోయింగ్ ప్రెషర్
నూ సెమిటెడ్ మెషిన్లు

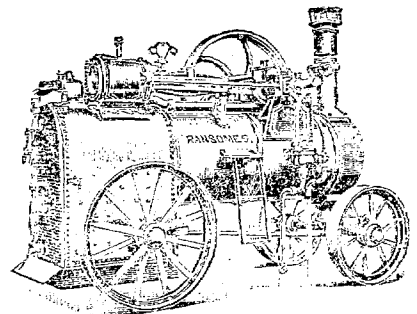
మంచు పంపుల మెషిన్లు ప్రామాణిక
కట్ట బోయింగ్ ప్రెషర్ వాటిని
అన్ని రకముల పంపుల మెషిన్లు

వాగన్లు, వాగన్లకు సంబంధించిన కోర్సులు
కోర్సులకు సంబంధించిన కోర్సులు
ఎలక్ట్రిక్ ట్రెలింగ్ (వైర్లెస్) కోర్సులు
కోర్సులు వాగన్లకు సంబంధించిన కోర్సులు
కోర్సులు వాగన్లకు సంబంధించిన కోర్సులు
కోర్సులు వాగన్లకు సంబంధించిన కోర్సులు
కోర్సులు వాగన్లకు సంబంధించిన కోర్సులు

సెడ్ బై సెడ్ కాంపాండు
హిందూస్థాని ఎంజిన్లు.
(కాన్స్ట్రక్షన్ మొదలుండి వాల్టేరియంబడి.)
ఇందులో సింగిల్ సిలిండరు ఎంజిన్లు కూడా ఉన్నాయి.

హైక్రాసు కాంపాండు ఎంజిన్లు.

పోర్టబుల్ స్టీమ్ ఎంజిన్లు,
సింగిల్ సింగిల్, డబుల్ సిలిండరు గలవి.
స్టీమ్ ప్రెషర్ 120 పౌండుల గలవి.
కాంపాండు — హై, లో ప్రెషర్ సిలిండరు.
స్టీమ్ ప్రెషర్ 150 పౌండుల గలవి.

వివరములకు, ధరలకు బొంబాయిలో యుండు డన్ కన్ స్ట్రాటన్ కంపెనీ కై నను లేక

బెజవాడ (కృష్ణాజిల్లా)లో యుండు ఇంగ్లీషు స్టోర్సు ఇంజనీరింగ్ కంపెనీ ప్రొప్రైటరు గారైన
మానేపల్లి బాపనయ్యగారి కై నను వ్రాయవలెను.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు దివ్యమృతము.

దగ్గు, శైత్యము, వడిశము, రొమ్ముపడిశము, తలనొప్పి, వాయువునొప్పులు, పోట్లు,
బెణుకులు, బిళ్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యమృతము.
చక్కని డబ్బీలో సహజం రూ. 0-10-0; డబ్బీ 1.3 రూ. 5-12-0. పోస్టుఖర్చులు వేలు.

అమృతాంజనం డిపో, } 109, ఫ్రేరిరోడ్డు, బొంబాయి,
6, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

